БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН | № 8 (16.394). | 11 январь 1976 йил, якшанба | Баҳоси 2 тийин.

- ВАТАНГА КЎПРОҚ «ОҚ ОЛТИН» ЕТКАЗИБ БЕРИЛАДИ
- ЧОРВАДОРЛАРНИНГ ДАСТЛАБКИ МАРРАЛАРИ
- ЎНИНЧИ БЕШ ЙИЛЛИК ЛОЙИҲАСИ — УМУМХАЛҚ МУҲОКАМАСИДА

КПСС XXV СЪЕЗДИ ШАРАФИГА

ЎНИНЧИ БЕШ ЙИЛЛИК ШИОРИ:

СИФАТ ВА САМАРАДОРЛИК

ФИДОКОРОНА МЕҲНАТ НАМУНАСИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ ОҚОЛТИН РАЙОН КОМИТЕТИГА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОҚОЛТИН РАЙОН СОВЕТИГА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети қўриқдаги Оқолтин районн совхозларининг ишчиларини, барча меҳнаткашларини пахта тайёрлаш юзасидан беш йиллик халқ хўжалик планини 122.8 процент бажариб, меҳнатда катта муваффақиятга эришганликлари билан самимий қутлайдилар.

Районнинг қўриқдаги совхозлари пахтачиликда техника тараққиётини жорий этиб, йиғим-теримни уюшқоқлик билан ўтказиб ва техникадан юксак унумли фойдаланиб, беш йил ичида тайёрлов пунктларига 288.8 минг тонна пахта етказиб берди. Тайёрланган барча пахтанинг 84.3 проценти машиналарда териб олинди.

Эришилган муваффақиятлар район пахтакорлари, механизаторлари, қишлоқ хўжалик ва сув хўжалиги мутахассисларининг, барча меҳнаткашларнинг қилган фидокорона меҳнати, қишлоқда олиб борилган яхши ташкилотчилик ва сиёсий ишларнинг натижасидир.

Ворошилов номли, «Фарғона», «Партия XXIII съезди», У. Юсупов номли, «Андижон» ва бошқа совхозларнинг пахтакорлари пахта тайёрлаш юзасидан беш йиллик халқ хўжалик планини анча ошириб бажариб, бу муваффақиятга катта ҳисса қўшдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети қўриқдаги Оқолтин районининг меҳнаткашлари ўнинчи беш йиллик биринчи йили ҳосили учун барча тадбирларни юксак сифатли бажарадилар, чорва моллари қишловини муваффақиятли ўтказадилар, қишлоқ хўжалигининг барча тармоқларини янада ривожлантиришни таъминлайдилар ва КПССнинг XXV съездини меҳнатда янги муваффақиятлар билан кутиб оладилар, деб қатъий ишонч билдирадилар.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ | **ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ**

Янги ғалабалар сари

ЖАРҚЎРҒОН, 10 январь. (ЎзТАГ). Бугун бу ердаги район маданият уйида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг давлатга пахта сотиш юзасидан беш йиллик халқ хўжалик планини анча ошириб адо этган Жарқўрғон райони колхозчилари, совхоз ишчилари, барча қишлоқ хўжалик меҳнатчиларига йўллаган табрикномаси муносабати билан кўп кишилик митинг ўтказилди.

Сурхондарё область партия комитетининг биринчи секретари А. К. Каримов табрикнома текстини ўқиб берди. У беш йиллик планни ошириб бажариб, шу йиллар мобайнида давлат хирмонига 315,8 минг тонна пахта, шу жумладан, 187,7 минг тонна пахтанинг қимматли ингичка толали навларини етказиб берган район пахтакорларини катта меҳнат ғалабаси билан самимий қутлади.

Митингда «Сурхон» совхозининг директори, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Д. Алибоев, Боймуродов номли колхоз механизатори Р. Бакирова, «Москва» колхозининг бригадири Т. Хўжамуродов ва бошқалар сўзга чиқиб, табрикнома учун республика партия ва ҳукуматига чуқур миннатдорчилик билдириб, дала меҳнатчилари КПСС XXV съездини ва Ўзбекистон Компартиясининг XIX съездини янги муваффақиятлар билан кутиб олиш, пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни янада кўпайтириш юзасидан партия қўйган вазифаларни бажаришга муносиб ҳисса қўшиш учун бутун куч-ғайратларини сарфлайдилар деб ишонтирдилар.

Митинг иштирокчилари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советига номига якдиллик билан мактуб қабул қилдилар. Бу мактубда жарқўрғонликлар ўнинчи беш йилликнинг биринчи йилида янги марраларни эгаллашга — камида 70 минг тонна «оқ олтин», шу жумладан 53 минг тонна ингичка толали пахта етиштириб давлатга сотишга, барча қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришга аҳд қилганликлари ҳақида гапирилади.

ЧОРВАДОРЛАР ЗАФАРИ

САМАРҚАНД. («Совет Ўзбекистони» мухбири). Жомбой районидаги «Жомбой» совхозининг чорвадорлари янги йилнинг дастлабки кунлари илк зафар қучдилар. Давлатга гўшт етказиб бериш юзасидан биринчи квартал планини муддатидан олдин ошириб бажардилар. Шу кунгача совхоз бўрдоқибоқарлари Самарқанд гўшт комбинатига 200 центнердан кўпроқ гўшт топширдилар.

Пайариқ районидаги Куйбишев номли колхоз чорвадорлари ҳам тайёрлов ташкилотларига бўрдоқига боқилган мол топшириб, биринчи квартал гўшт тайёрлаш планини ошириб бажардилар. Улар яна 120 бош брак қорамолларни бўрдоқига боқаяптилар.

* * *

АНДИЖОН. («Совет Ўзбекистони» мухбири). Москва районидаги «Правда Востока» колхозининг чорвадорлари КПСС XXV съезди шарафига бошланган мусобақага қўшилиб, гўшт тайёрлаш юзасидан белгиланган 1976 йил планини бажардилар.

Колхоз чорвадорлари партия XXV съезди очиладиган кунгача гўшт тайёрлаш биринчи квартал планини бажаришга аҳд қилдилар.

* * *

БУКА. («Совет Ўзбекистони» махсус мухбири). КПСС XXV съезди шарафига бошланган умумхалқ мусобақасига қўшилган «Ленин йўли» колхози чорвадорлари илк ғалабани қўлга киритдилар. Тайёрлов пунктларига 119 центнер ўрнига 123 центнер бўрдоқи гўшти етказиб берилиб, биринчи квартал плани ортиғи билан адо этилди. Тимирязев номли колхоз чорвадорлари ҳам биринчи квартал гўшт тайёрлаш плани бажарилгани ҳақидаги рапортга имзо чекдилар.

Шунингдек, Ўрта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли колхоз чорвадорлари ҳам биринчи квартал маррасини эгалладилар.

Гўштга топширилган ҳар бош қорамолнинг ўртача тирик вазни 400-410 килограмм тош босди.

Наманган область Норин районидаги Калинин номли колхоз пахтакорлари ўтган йили 1525 гектар ернинг ҳар гектаридан 35 центнердан ҳосил кўтариб, катта зафар қучган эдилар. Ҳозирги пайтда хўжалик деҳқонлари келгуси йил мўл ҳосили учун пухта замин тайёрлаб, мавжуд техникани мавсумга тайёрлашга алоҳида эътибор бермоқдалар.

Суратда: колхоз механиги Г. Достонов ва слесарь А. Дўланов ўртоқлар трактор ва сеялкаларни ремонт қилмоқдалар.

Ж. Тўраев фотоси.

ИШЧАНЛИК ВА ЖАНГОВАРЛИК ВАЗИЯТИДА

ТОШКЕНТ ШАҲАР ПАРТИЯ ТАШКИЛОТИНИНГ XXI КОНФЕРЕНЦИЯСИ

Республикамиз партия ташкилотларида ҳисобот ва сайловлар ниҳоясига етмоқда. Коммунистларнинг бу катта анжуманлари партия билан халқнинг монолит бирлигини янги куч билан намойиш этмоқда. Бутун совет халқи қатори Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам партия XXV съездига қизғин тайёргарлик кўрмоқдалар. КПСС Марказий Комитетининг 1975 йил декабрь Пленуми, ўртоқ Л. И. Брежневнинг шу Пленумда сўзлаган нутқида баён этилган қоида ва хулосалар, КПСС Марказий Комитетининг «1976—1980 йилларда СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари» лойиҳаси уларни янги улуғвор ишларга илҳомлантириб юборди.

Тошкент шаҳар партия ташкилотининг XXI конференциясига тўпланган делегатлар — республика пойтахтининг революцион ва меҳнат анъаналарига бой шижоаткор ишчилар синфи, фан-техника революциясининг фидойилари бўлган зиёлиларимизнинг энг муносиб вакиллари партия XXV съезди арафасида вужудга келган юксак кўтаринкилик ва ишчанлик вазиятини тўлқинланиб гапирдилар. Докладчи — шаҳар партия комитетининг биринчи секретари А. А. Хўжаев ва шаҳарком ҳисоботини муҳокама қилишда сўзга чиққан нотиқлар ҳисобот даври партия XXIV съезди белгилаб берган илҳомбахш режаларни амалга ошириш йиллари бўлганлиги ҳақида мароқ билан сўзладилар.

КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг «Биз олға томон яхши қадам қўйдик. Баъзарти, ижтимоий ишлаб чиқаришни мутлақ ўстириш микёслари назарда тутиладиган бўлса, тўққизинчи беш йиллик мамлакатимиз тарихидаги энг яхши беш йилликдир. Ватанимиз янада бадавлат, янада қудратли бўлиб қолди. Совет кишилари янада яхшироқ яшай бошладилар. Бу эса — партия фаолиятига берилган олий баҳодир». — деб айтган сўзлари Тошкент коммунистларига ҳам дахлдор деб бемалол айтиш мумкин. Конференция делегатлари билан танишиб чиқишнинг ўзиёқ бунга тўла ишонч ҳосил қилади. Улар орасида саноатимизнинг бутун республикага донги кетган машъалларини, тўққизинчи беш йилликда туғилиб, кенг қанот ёзган ватанпарварлик ҳаракатларининг ташаббускорларини, мусобақада байроқдорлик қилиб, минглаб издошлар орттира олган новаторларни, эскирган нормаларни синдириб, янгиликка йўл очган зарбдорларни, кечаги ютуқлари билан қониқмай, ҳамиша олдинга интилаётган коммунистларни кўрамиз.

Мана, мусобақада карвонбошилик қилган машҳур тўқувчи Лидия Казанцеванинг сменадоши Вера Солдатова, Чкалов номидаги самолётсозлик ишлаб чиқариш бирлашмасининг донгдор ишчиси Альбина Девятова, «Ташсельмаш» заводининг ташаббускор слесари Маҳмуд Мўйдинов, «Висотстрой»нинг пешқадам бригадири Ҳамид Қорабоев, 4-автопаркнинг ардоқли шофери Собир Каримжонов, асбобсозлик заводи токари Анатолий Ефимков ва бошқа кўплаб донгдор коммунистлар ўтиришибди.

Бир беш йилликда шахсий икки беш йиллик планни бажариш ташаббусини бошлаб берган, тўртлар, саккизлар, тўққизлар ташаббусларининг бошида турган, янги резервларнинг кўзини очиб, меҳнатда жасорат кўрсатган, мусобақада байроқдорлик қилганлар ҳам шулар! Уларнинг намунаси, барча Тошкент коммунистларининг намунаси бутун республика ишчилари учун бир эзгу марра бўлиб, уларни ўзига маёқдай чорлаб турди. Республика саноатининг юз мингдан кўпроқ ишчиси ўтган беш йилликда тошкентликлар ташаббусига қўшилиб ишлагани, ўн минглаб илғорлар муддатидан анча аввал беш йиллик маррасидан ошиб ўтганлиги бунинг ёрқин далилидир.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети тўққизинчи беш йиллик дарғаларининг ибратли ишлари ва ташаббусларини ҳамиша қўллаб-қувватлаб, уларга кенг йўл очиб берди. Шу туфайли ишлаб чиқариш илғорлари ва новаторларининг ватанпарварлик ҳаракатлари республика саноатининг деярли ҳамма тармоқларида кенг ёйилди. Эндиликда биз шуни қувонч билан айтишимиз мумкинки, тошкентлик 204 ишлаб чиқариш зарбдори ўзининг шахсий икки беш йиллик планини ошириб бажарди. Ўн минглаб ишчи тўққизинчи беш йилликни муддатидан илгари бажарди.

Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, машҳур тўқувчи Лидия Павловна Казанцеванинг меҳнат жасорати КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг юқори баҳоси ва қутловига сазовор бўлди. Бу қутлов меҳнат аҳлини янгидан-янги меҳнат зафарларига илҳомлантирмоқда. Ҳозир уч юз мингдан ортиқ ишчи КПСС XXV съездини муносиб кутиб олиш мусобақасида қатнашиб, ҳар қачонгидан сифатлироқ маҳсулот бериш шиори остида шахсий мажбуриятлар олиб ишламоқда.

Конференция делегатлари ҳисобот давридаги ва умуман ўтган беш йилликдаги бунёдкорлик ишларини сарҳисоб қилдилар. Маҳсулотни реализация қилиш ва унинг кўпгина муҳим турларини ишлаб чиқариш беш йиллик планлари ошириб адо этилди. Халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш 1,8 баравар кўпайди. Шу давр ичида пландан ташқари 315 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди.

Шаҳар партия ташкилотлари меҳнаткашларни КПСС XXIV съезди қарорларини амалга оширишга сафарбар эта бориб, ташкилотчилик ва сиёсий-оммавий ишларни янада кучайтиришга муваффақ бўлдилар. Делегатлар шаҳарком саноат, қурилиш, транспорт ва экономиканинг бошқа соҳаларига партиявий раҳбарлик даражасини янада яхшилаганлигини қониқиш билан таъкидладилар.

Ўтган беш йилликда 1 миллион квадрат-метрдан зиёд ишлаб чиқариш майдонига эга бўлган қувватлар фойдаланишга топширилди. Янгидан ўн бешта корхона қурилиб ишга туширилди. 44 корхона қайта реконструкция қилинди. Беш йил ичида машина, асбоб ва ускуналарнинг уч мингдан ортиқ янги турларини ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Тошкент корхоналари маҳсулотнинг 300 дан кўпроқ турини Давлат Сифат белгиси билан тайёрламоқда.

Тошкентни қайта тиклаш ишлари бошланганлигининг ўн йиллиги шу йил баҳорда нишонланади. Биз фахр ва ифтихор билан айтишимиз мумкинки, шу давр ичида зилзила оқибатлари батамом тугатилиб қолмай, Тошкент янги замонавий шаҳар тусини олди. Шаҳар совет халқларининг беқиёс кардошлиги, дўстлиги ва биродарлиги туфайли шундай қисқа муддатда янгидан қурилди. Тошкент марказининг такрорланмас ансамбли ва архитектураси учун бир группа ижодий ходимлар 1975 йилги СССР Давлат мукофотига сазовор бўлди. Бу — Тошкент қурилишида Ўзбекистон партия ташкилоти раҳбарлигида жуда катта иш қилинганлигидан далолат беради.

Кейинги йилларда шаҳарда катта ҳажмда капитал қурилиш ишлари олиб борилмоқда. Тошкент бинокорлари шу куннинг талабларига жавоб берадиган, ҳамма қулайликлари бўлган замонавий бинолар қуришда бой тажриба тўпладилар. Шаҳримизнинг фахри ва кўрки бўлиб қоладиган Тошкент метроси қурилиши жадал суръатлар билан олиб борилмоқда. Унинг биринчи навбатини Улуғ Октябрнинг олтмиш йиллигига ишга тушириш учун метросозлар жасорат кўрсатиб ишламоқдалар. Делегатлардан «Висотстрой» трестининг дурадгорлар бригадаси бошлиғи Ҳ. Қорабоев, «Главташкентстрой» бошлиғи Г. М. Саркисов, Тошкент шаҳар ижроия комитети архитектура Бош бошқармасининг бошлиғи С. Р. Одилов шу билан бирга шаҳар қурилишининг баъзи муҳим проблемалари устида тўхталиб ўтдилар. Жумладан, улар Н. Злобин методини кенг ёйиш лозимлиги, шаҳарни социал-иқтисодий ривожлантиришнинг комплекс масалаларини қамраб олган ҳолда Тошкентнинг янги бош планини амалга ошириш, бунда меъморчиликнинг миллий анъаналарини ҳозирги замон архитектурасининг энг янги ютуқлари билан узвий равишда уйғунлаштириш, қурилишнинг индустриал методларини кенг жорий этиш, лойиҳалаш, буюртмачи ва пудратчи ташкилотларнинг ўзаро алоқаси ва масъулиятини кучайтириш юзасидан қимматли таклиф ва мулоҳазаларни билдирдилар.

Ленин, Ҳамза, Фрунзе район партия комитетларининг биринчи секретарлари И. И. Федоринов, Т. Эргашев, С. У. Султонова эришилган ютуқларни таъкидлаш билан бирга асосий диққат-эътиборни бартараф этиш керак бўлган камчиликларга ва қилинадиган ишларга қаратдилар.

Делегатлар шаҳар саноатининг айрим тармоқларида меҳнат унумдорлиги ва ишлаб чиқариш ҳажмининг ўсиш суръатлари секин бораётганлигини айтиб, ҳисобот даврида ҳар йили учтадан корхона маҳсулотни реализация қилиш йиллик планларини бажармаганлигига эътиборни жалб этдилар. 27 корхона меҳнат унумдорлигини ошириш топшириқларини бажаролмади. Экскаватор, холодильник, Сергели темир-бетон конструкциялари заводлари ҳамда «Союзхлопкомаш» бирлашмаси корхоналари ана шундай колоқликка йўл қўйди.

Конференцияда партия ташкилотлари ва хўжалик раҳбарлари халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кўпайтириш соҳасида кўп иш қилганликлари қайд этилди. Лекин шунга қарамай бу соҳада камчиликлар йўқ эмас. Мебель комбинати, электрон-техника заводи ва маҳаллий саноатнинг қатор корхоналари халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кўпайтира олмаётирлар. Баъзи корхоналар бир меъёрда ишламасдан, турдош корхоналарнинг ишига салбий таъсир кўрсатмоқда.

КПСС Марказий Комитетининг 1975 йил декабрь Пленумида ўртоқ Л. И. Брежнев тежамкорлик режимини кучайтиришга алоҳида эътибор бериш лозимлигини яна таъкидлаб ўтди. Бу талаб Тошкент саноат корхоналарига ҳам тўла тааллуқлидир. Ўтган икки йил ичида шаҳар саноати нострандарт ва брак маҳсулот ишлаб чиқаришдан кўрган зарар 4,5 миллион сўмни ташкил этди. Ишлаб чиқарилаётган холодильниклар, газ плиталари, бошқариш пультлари ва бошқа қатор маҳсулотлар ҳозирги замон талабларига тўла жавоб бермайди. Саноат корхоналарида иш вақтининг беҳуда ўтиш ҳолларига батамом чек қўйилмаган. Буларнинг ҳаммаси шаҳар партия ташкилотлари ва хўжалик раҳбарлари саноат ишлаб чиқаришини тезлаштириш ва самарадорликни ошириш учун қувватларни тўла ишга тушириш, ҳар бир станок, машина ва агрегатдан оқилона фойдаланиш, бекор туришларни камайтириш йўлидаги курашда қатъият кўрсатишлари кераклигидан далолат беради.

Капитал қурилишда ҳам ҳали бартараф этиш керак бўлган анчагина камчиликлар бор. Уй-жойларни қуриш муддатлари чўзилиб кетмоқда. Уй-жой массивларини ҳамма инженерлик коммуникациялари, маданий-маиший хизмат кўрсатиш объектлари билан биргаликда комплекс тарзда қуриб фойдаланишга топшириш барқарор одат тусига кирган эмас. Маблағларни кўплаб объектларга сочиб юбориш ҳоллари батамом барҳам топмаган. Шаҳар партия ташкилотларининг вазифаси шундан иборатки, кундалик ишда ҳақиқий партиявий услуб қарор топишига, капитал қурилишнинг мураккаб вазифаларини ҳал қилишга амалий ёндошишга эришмоқлари керак. Партия комитетларининг бутун ташкилотчилик ва сиёсий ишчи қурувчи ва монтажчилар, лойиҳачи ва қурилиш индустрияси корхоналарининг коллективларини КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленуми белгилаб берган вазифаларни бажаришга сафарбар этишга қаратилмоғи керак.

— Ишчилар синфининг ёш авлодини тарбиялаб вояга етказиш, уларга мураббийлик қилиш — катта ижтимоий масала, — деди асбобсозлик заводининг токари Социалистик Меҳнат Қаҳрамони А. А. Ефимков. — Ҳар ким ҳам яхши ишчи бўлгани билан чинакам мураббий, устоз бўлавермайди. Бунинг учун ижтимоий бурчини чуқур ҳис этиш, ёшлар психологиясини яхши тушуниш зарур. Шогирдингни севсанг, унда касбига меҳр-муҳаббат туғдира олсанггина, у сенга эргашади, завод, коллектив, жамият анъаналарига садоқатли бўлади. Корхонамизда юздан ортиқ ёш ишчи бор. Уларга заводнинг кекса ишчиларидан 58 киши мураббийлик қиляпти. Лекин мураббийлик ҳаракатини кенг ёйиш имкониятларидан тўла фойдаланаётганимиз йўқ. Мураббийлар ўз тажрибаларини вақт-вақти билан ўртоқлашишлари, фикр олишишлари учун шаҳар миқёсида конференциялар, семинарлар ташкил этиш мақсадга мувофиқ бўлур эди.

Тошкент трактор заводининг илғор ишчиси, Куйбишев район партия комитетининг бюро аъзоси В. Федюшина нутқини делегатлар зўр қизиқиш билан тингладилар. У тракторсозлар тўққизинчи беш йилликда олдинги беш йилликдагига нисбатан икки баравар кўп маҳсулот етказиб берганликларини, беш йилда юз мингдан зиёд трактор етказиб берганликларини айтди. Айни пайтда, прокат, барабанлар вақтида етказиб берилмаётганлигидан бекор туриб қолишлар содир бўлаётганлигини афсусланиб қайд қилди. Корхонанинг иккинчи комплекси учун ер участкаси ажратиб бериш, ишчилар ётоқхонаси қурилишини тезлаштиришни илтимос қилди. Ўзи самарадорлик ва сифат беш йиллигида икки шахсий беш йиллик планини бажаришга ваъда берди.

Чкалов номли самолётсозлик ишлаб чиқариш бирлашмаси партия комитетининг секретари Ф. Нажмиддинов, «Қизил тонг» фирмасининг тикувчиси, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати М. Пўлатова, «Ташсельмаш» заводининг директори И. Х. Мусин, Тошкент халқ хўжалик институтининг ректори И. Искандаров, тез ёрдам касалхонаси партия ташкилотининг секретари И. А. Ивахненко, Тошкент шаҳар комсомол комитетининг биринчи секретари Ш. Нусратов, Сергели район партия комитетининг биринчи секретари Г. П. Стешенко, Куйбишев район ижроия комитетининг раиси Б. Алиев, «Компрессор» заводининг директори Н. С. Новоченко ва бошқа ўртоқлар ўз сўзларида ўнинчи беш йилликда амалга ошириладиган улуғвор вазифаларга тўхталдилар. Қатор таклиф ва мулоҳазаларни ўртага ташладилар.

Конференцияда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов нутқ сўзлади.

Шаҳар партия ташкилотининг конференцияси шаҳар партия комитетининг ҳисобот давридаги фаолиятини қониқарли деб топди ва тегишли резолюция қабул қилди. Шаҳар партия комитетининг янги составини сайлади.

Конференция ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюроси аъзолари ва бюро аъзолигига кандидатлар С. Е. Белоножко, В. Г. Ломоносов, М. М. Мусахонов, О. У. Салимов, Г. М. Орлов, С. У. Султонова қатнашдилар.

Конференция иштирокчилари КПСС Марказий Комитетига, КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневга баланд руҳ билан табрикнома йўлладилар.

* * *

Тошкент шаҳар партия комитетининг ташкилий пленуми бўлиб ўтди. **А. А. Хўжаев** Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари, **К. П. Дудин** — иккинчи секретарь, **В. В. Барабаш**, **Б. Ғ. Ҳалилов** — шаҳарком секретарлари этиб сайланди.

А. АБДУҚОДИРОВ,
А. НАБИХЎЖАЕВ,
М. МАНСУРОВ.

Расмий ахборот

ОСИЁ ХАЛҚЛАРИНИНГ МАНФААТЛАРИ ЙЎЛИДА

ДЕҲЛИ, 10 январь. (ТАСС). Бу ерда босиб чиқарилган «Осиёда колектив хавфсизлик» номли тўпламга КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежневнинг Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик масалалари тўғрисидаги, шунингдек Осиё қитъасида хавфсизликнинг мустаҳкам гарантиясини яратиш проблемалари тўғрисидаги нутқларидан парчалар келтирилган. «Стерлинг паблишерз лимитед» нашриёти кўп нусхада чоп этган тўпламни Ҳиндистоннинг таниқли публицисти Аттар Чанд тайёрлади.

Аттар Чанд тўпламга сўз бошида бундай деб ёзади: шуни таъкидлаб ўтиш керакки, жаҳонда кучлар нисбати умуман социализм ва тараққиёт фойдасига ўзгарганлигининг таъсири остида Осиёда коллектив хавфсизлик системасини вужудга келтириш ғоясини амалга ошириш учун кураш бошланди. Социалистик мамлакатларнинг тинмай сарфлаётган куч-ғайрати ва ер юзидаги барча прогрессив ҳамда тинчликсевар кучларнинг қатъий ҳаракатлари шундай системани вужудга келтириш истиқболини яхшилади.

А. А. ГРОМИКОНИНГ ЯПОНИЯДА БЎЛИШИ

ТОКИО, 10 январь. (ТАСС). Япония ташқи ишлар министри К. Миядзава кеча КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громиконинг Японияга келиши муносабати билан зиёфат берди. Дўстона вазиятда ўтган зиёфатда К. Миядзава билан А. А. Громико нутқ сўзладилар.

* * *

А. А. Громико шу куниёқ Япония парламенти қуйи палатасининг раиси С. Маэво, деҳқончилик ва ўрмончилик министри С. Абэ, маориф министри М. Нагаи, Япония—Совет дўстлиги парламент уюшмасининг раиси Х. Исида, савдо-саноат доираларининг ва Япония жамоатчилигининг вакиллари билан учрашди.

СОВЕТ—ЯПОНИЯ МУЗОКАРАЛАРИ

ТОКИО, 10 январь. (ТАСС). Бугун Токиода КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико билан Япония ташқи ишлар министри К. Миядзава ўртасида музокаралар бошланди.

Совет — Япония муносабатларини янада ривожлантириш масалалари юзасидан, шунингдек ҳар икки томонни қизиқтирувчи бир қанча муҳим халқаро проблемалар юзасидан фикрлашиб олинди. Музокаралар амалий вазиятда ўтмоқда.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми республикада бинокорлик материаллари саноатини ривожлантиришдаги хизматлари учун Ўзбекистон ССР Бинокорлик материаллари саноати министрлигига қарашли Ғазалкент тош йўниш комбинатининг директори Василий Семёнович **Пустовойтовга** «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган бинокор» фахрий унвони берди.

ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯЛАРИ

ИЗЛАНИШ, БУНЁДКОРЛИК ЙИЛЛАРИ

БУХОРО

Бу галги область партия конференцияси тўққизинчи беш йиллик якунланиб совет кишилари коммунистик қурилишнинг янги босқичдаги вазифаларини кенг муҳокама қилаётган, КПСС XXV съезди шарафига умумхалқ социалистик мусобақаси қизғин тус олган қутлуғ кунларга тўғри келди. КПСС Марказий Комитетининг буюк сафарбарлик кучига эга бўлган «1976—1980 йилларда СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари» ҳақида партия XXV съездига лойиҳаси область коммунистлари ва барча меҳнаткашларининг диққат-эътиборини ўзига жалб этди. Бу тарихий ҳужжатда партия ижтимоий-иқтисодий фаолиятининг муҳим вазифалари таърифлаб берилган. КПСС Марказий Комитетининг 1975 йил декабрь Пленуми қарорлари ҳамда КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг ана шу Пленумда сўзлаган нутқидан келиб чиқадиган вазифалар ва қоидалар конференция делегатларининг диққат марказида бўлди.

КПСС Марказий Комитетининг партия XXV съездига лойиҳаси барча меҳнат коллективларида зўр активлик билан муҳокама қилинмоқда. Ўнинчи беш йилликда халқ хўжалигининг барча тармоқларини янада ривожлантириш тадбирлари белгилаб олинмоқда. Ҳисобот даврида партия ташкилотлари оммани КПСС XXIV съезди қарорларини муваффақиятли бажаришга сафарбар этдилар партиявий-ташкилий ва партиявий-сиёсий ишда ленинча донолик, ақл-идрок, ленинча иш услубларига қатъий риоя қилдилар. Кадрлар билан ишлаш такомиллаштирилди, уларга нисбатан партиявий талабчанлик кучайтирилди. Ҳар бир масала коллегиал равишда, эркин фикр-мулоҳаза асосида ҳал қилинаётгани, партия ҳаётида ленинча нормаларга қатъий амал қилинаётгани яхши самаралар бермоқда. Бу нарса конференция руҳида яққол сезилиб турди.

Бухороликлар саноат, қишлоқ хўжалигининг асосий тармоқлари бўйича беш йиллик топшириқларини муддатидан илгари ошириб бажардилар. Партия ташкилотларининг жанговарлиги, сафарбарлик роли ошгани, хўжаликка партиявий раҳбарлик мунтазам такомиллаштириб борилгани белгиланган режаларнинг муваффақиятли бажарилишида муҳим роль ўйнади. Ўтган беш йилликда область бўйича саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажми 1,3 баравар ортди, 1,5 миллиард сўмдан кўпроқ капитал маблағ ўзлаштирилди. КПСС XXIV съезди Директиваларида: **«...Бухоро ип газлама комбинати қурилиб, ишга туширилсин»,** дейилган эди.

Бу вазифа шараф билан адо этилди. Эндиликда Ўрта Осиёда энг йирик ҳисобланган ушбу комбинатда кўплаб сержило газламалар тўқиб чиқарилмоқда. Шунингдек, Навоий цемент заводи, химия комбинатида нитрон толаси ишлаб чиқариш комплекси, Мурунтовда кон-металлургия комбинати вужудга келтирилди. Қизилтепа пахта тозалаш заводи, Бухоро сут-мой комбинати, Шофиркон гилам тўқиш фабрикаси фойдаланишга топширилди. Ўнлаб саноат корхоналари реконструкция қилиниб, янги қувватлар ишга туширилди.

Коммунистик партия даҳоси, совет халқининг яратувчилик меҳнати туфайли қадимий воҳада металлургия, химия, энергетика, газ ва нефть саноатининг янги истиқболлари очилди. Биргина Навоий ГРЭСи ҳозир 1913 йилда бутун чор Россиясида ишлаб чиқарилгандан ортиқ электр энергияси ишлаб чиқараётир. Аму — Бухоро машина каналининг ҳар иккала навбати, Шофиркон ва Кармана гидроузеллари ҳам муддатидан илгари ишга туширилди. Қизилқумни оралаб ўтган салкам минг километрлик Навоий—Нурота — Мурунтов — Навоий халқа автомобиль йўли бу ердаги қоракўлчилик хўжаликларини бир-бирига туташтирган.

Докладчи — область партия комитетининг биринчи секретари ўртоқ Қ. Муртазоев партия конференциясида делегатлар диққатини халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида эришилган муваффақиятларга қаратди. Обкомнинг ҳисобот давридаги фаолиятини чуқур таҳлил қилди. Область партия ташкилотининг бутун ташкилотчилик ва сиёсий фаолияти меҳнаткашларни КПСС XXIV съезди ҳамда партия Марказий Комитетининг съезддан кейинги Пленумлари қарорларини изчиллик билан амалга оширишга қаратилди. Натижада меҳнат коллективлари ўртасида партия ташкилотларининг обрўси, роли ва таъсири кучайди, омма билан алоқаси янада мустаҳкамланди. Область партия комитети ва унинг бюроси хўжаликка раҳбарлик усул ва услубларини бирмунча такомиллаштирди. Идеология ишининг савияси ва таъсири кучайди.

Ҳисобот докладида қишлоқ хўжалиги тараққиёти ва ўнинчи беш йилликда бажарилиши лозим бўлган вазифалар ҳақида батафсил гапирилди. Тўққизинчи беш йиллик деҳқончилик маданиятини юксалтириш, экин майдонларининг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, деҳқончиликни, айниқса пахтачиликни комплекс механизациялаштириш йиллари бўлди. Коммунистлар бу ишни ўз оталиқларига олдилар.

Ўтган беш йилликда давлатга 2 миллион 157 минг тонна пахта, 110 минг тонна гўшт, 183 минг тоннадан кўпроқ сут, 320 миллион дона тухум, 4 миллион 462 минг дона қоракўл тери, 186 минг тонна сабзавот ва бошқа деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етказиб берилди. Эришилган бу муваффақиятларда партия ва ҳукуматимизнинг кўрсатган катта моддий-техника ёрдами ҳал қилувчи роль ўйнади. Область хўжаликлари тўққизинчи беш йиллик давомида давлатдан 17 мингга яқин турли хил тракторлар, кўплаб пахта териш машиналари ва бошқа турдаги қишлоқ хўжалиги техникаси, салкам 1 миллион тонна минерал ўғитлар олдилар. Шу давр ичида 14 минг гектар янги ерлар ўзлаштирилиб, қишлоқ хўжалиги оборотига киритилди. 34 минг гектар майдон капитал планировка қилинди. Қишлоқ хўжалигига капитал маблағ сарфлаш ҳам анча кўпайди.

Ҳисобот даврида область партия ташкилоти сон жиҳатдан ўсди ва сифат жиҳатдан мустаҳкамланди. Ҳозир унинг сафига 1352 та бошланғич, 2171 та цех партия ташкилотлари 807 та партия группалари бирлашган. 46 мингга яқин КПСС аъзоларининг 56,1 процентини ишчи ва деҳқонлар ташкил қилади. Партия сафи энг муносиб ишчилар ва қишлоқ меҳнаткашлари, хизматчи ва зиёлилар ҳисобига ўсиб бормоқда.

Конференцияда ҳисобот доклади юзасидан музокарада қатнашган делегатлар қишлоқ хўжалиги, айниқса унинг етакчи тармоғи бўлган пахтачиликда рўй бераётган айрим камчиликлар тўғрисида ташвишланиб гапирдилар. Нотиқларнинг сўзларида ана шу камчиликларни келтириб чиқараётган сабаблар принципиаллик билан очиб ташланди, уларни тугатиш юзасидан конкрет таклиф ва мулоҳазалар билдирилди. Ҳар бир нотиқнинг сўзи танқид ва ўз-ўзини танқид руҳида бўлди.

Конференция делегатлари айниқса 163-қурилиш трестининг бошқарувчиси А. Ражабов, Конимех районидаги «Октябрь 40 йиллиги» совхозининг бош чўпони Т. Қистаубоев ўртоқларнинг нутқини зўр қизиқиш билан тингладилар. Коммунист Т. Қистаубоев областининг илғор чўпонларидан. У тўққизинчи беш йилликни муваффақиятли якунлаб, 1976 йилда ҳар юз бош совлиқдан 180 тадан қўзи олиш ва давлатга гўшт, жун сотиш юзасидан топшириқни муддатидан илгари бажаришга қарор қилган.

Конференцияда доклад юзасидан сўзга чиққан Свердлов районидаги «Ленинград» колхози бошланғич партия ташкилоти секретари М. Ашурова, Ленин орденли «Газлинефтьгаз» бошқармасининг оператори Р. Умарова ўртоқлар ўзлари аъзо бўлган партия коллективларида тўпланган бой тажриба тўғрисида сўзлаб бердилар. Р. Умарова ўнинчи беш йилликда Газлида давлат банки бўлими ташкил этиш лозимлигини хотин-қизларни ишлаб чиқаришга кўпроқ жалб этиш мақсадида тикувчилик фабрикаси очиш зарурлигини таъкидлади. Шофиркон район партия комитетининг биринчи секретари Ж. Орипов конференция қатнашчиларининг диққат-эътиборини қишлоқ қурилиши соҳасидаги проблемаларга қаратди. Қоракўл, Томди ва Бухоро район партия комитетларининг секретарлари С. Жўраев, С. Пирмонов, М. Мироқов ва бошқа делегатлар ҳам областда ишлаб чиқариш кучларини янада ривожлантириш, мавжуд резерв ва имкониятлардан самарали фойдаланиш проблемаларига тўхталдилар.

Конференцияда сўзга чиққан ҳар бир делегатнинг нутқида ўнинчи беш йиллик яхши бошлаб юборилганлиги, сифат ва суръат кўрсаткичлари ошиб бораётгани зўр фахр билан таъкидланди. Область коммунистларининг бу катта анжумани Ўзбекистон Компартиясининг XIX съезди, КПССнинг XXV съездига пухта тайёргарлик кўрилаётган бир вазиятда зўр уюшқоқлик ва сиёсий жипслик билан ўтди.

Конференцияда область Совети ижроия комитетининг раиси Ш. К. Хайруллаевнинг «1976—1980 йилларда СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари» тўғрисида КПСС Марказий Комитетининг партия XXV съездига лойиҳаси ҳақидаги доклади ҳам муҳокама қилинди.

Конференция ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бюро аъзоси, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Н. М. Матчонов қатнашди ва нутқ сўзлади.

Конференция ишида шунингдек, СССР Министрлар Совети Давлат Нарх комитетининг раиси Н. Т. Глушков, КПСС Марказий Комитетининг инструктори А. Н. Шчукин иштирок этдилар.

XVIII партия конференцияси обкомнинг ҳисобот давридаги фаолиятини қониқарли деб топди ва тегишли резолюция қабул қилинди. Конференцияда область партия комитети ва область партия ташкилоти ревизия комиссиясининг янги состави, Ўзбекистон Компартияси XIX съезди ва КПСС XXV съездига делегатлар сайланди.

Конференция қатнашчилари КПСС Марказий Комитетига, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев номига баланд руҳ билан мактуб йўлладилар.

* * *

Область партия комитетининг ташкилий пленуми бўлди. Ўртоқ **Қ. М. Муртазоев** область партия комитетининг биринчи секретари, ўртоқ **В. Н. Петров** обкомнинг иккинчи секретари, **Ҳ. Н. Мўминов, Д. С. Ёдгоров, Н. Р. Ражабов** ўртоқлар обком секретарлари қилиб сайландилар.

Т. НАЗИРОВ,
Ҳ. ҚОДИРОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбирлари.

ТАШКИЛОТЧИЛИК САМАРАСИ

АНДИЖОН

Андижон области меҳнаткашлари тўққизинчи беш йилликни муваффақиятли якунлаб, 1976 йилга экономикани, халқ моддий фаровонлигини оширишда янги зафарларни эгаллаш учун мустаҳкам замин билан қадам қўйдилар.

Область ишчилар синфи беш йилликни муддатидан уч ой илгари бажариб, планга қўшимча 164 миллион сўмлик маҳсулот реализация қилишга эришди. Шу давр ичида 6 мингдан ортиқ ташкилий-техникавий тадбирлар амалга оширилди, поток линиялар, конвейер ва механизациялашган участкалар ишга туширилди. Бу эса меҳнат унумдорлигини 27 процент ошириш, маҳсулот таннархини камайтириш, ускуналарнинг смена коэффициентини ошириш имконини берди.

Пахтачиликни ривожлантиришда ҳам муайян ютуқлар қўлга киритилди. Беш йилда давлатга 2 миллион 890 минг тонна «оқ олтин» етказиб берилди. Бу эса саккизинчи беш йилликдагидан 549 минг тонна кўпдир. Областдаги барча районлар, хўжаликлар пахта етиштириш бўйича беш йиллик топшириқларини ошириб бажардилар. Бунга деҳқончилик маданиятини ошириш, илғор агротехникани кенг жорий этиш туфайли эришилди. Натижада пахта ҳосилдорлиги ҳар гектар ер ҳисобига 1970 йилдаги 25,9 центнердан 1975 йилда 31,8 центнерга етди.

Беш йилликнинг салмоқли якунларидан бири шуки, областда чорвачилик рентабелли соҳага айланди. Чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш беш йиллик топшириқлари ҳамма кўрсаткичлар бўйича ошириб бажарилди.

Область партия ташкилотининг 8-9 январь кунлари бўлиб ўтган XVI конференциясида экономикани ривожлантиришда қўлга киритилган ана шундай ютуқлар таъкидлаб ўтилди. Конференция область партия комитетининг биринчи секретари ўртоқ И. Б. Усмонхўжаев қилган обкомнинг ҳисобот докладини, ревизия комиссиясининг ҳисоботини, шунингдек «1976—1980 йилларда СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари» тўғрисида КПСС Марказий Комитетининг партия XXV съездига лойиҳаси ҳақида область ижроия комитетининг раиси ўртоқ Ж. Ҳасановнинг докладини тинглади ва муҳокама қилди.

Область партия комитетининг ҳисобот докладида халқ хўжалиги планлари ва социалистик мажбуриятларнинг бажарилиши учун область партия ташкилоти олиб борган партиявий-ташкилий, оммавий-сиёсий ишлар чуқур таҳлил қилиб берилди.

Область партия ташкилоти ўзининг XVI конференциясига сон жиҳатдан ўсган, ташкилий жиҳатдан мустаҳкамланган ҳолда келди. Унинг омма билан алоқаси мустаҳкамланди. Ҳисобот даврида коммунистлар сафи 45 минг кишига етди. Партия ҳужжатларининг алмаштирилиши коммунистлар сафини мустаҳкамлашга, уларнинг топширилган иш учун масъулиятини, активлигини, бошланғич ташкилотларнинг жанговарлигини оширишга хизмат қилди.

Ҳисобот даврида область партия ташкилоти хўжалик ва тарбиявий вазифаларни ҳал этиш бирлиги принципига амал қилиб, оммавий ва индивидуал методларни бир-бирига яхшироқ боғлаб олиб боришга, меҳнаткашларни ғоявий-сиёсий тарбиялашни яхшилашга, партиянинг оммага сиёсий таъсирини кучайтиришга имкон берадиган қатор чора-тадбирларни амалга оширди.

Партия ташкилотлари ишчилар синфи, колхозчи-деҳқонлар, зиёлиларни КПСС XXIV съезди ва КПСС Марказий Комитети Пленумлари қарорларини бажаришга сафарбар этиш юзасидан изчил иш олиб бордилар.

Бунда кадрларнинг топширилган иш учун масъулиятини ошириш, коммунистларнинг авангардлигини таъминлаш юзасидан олиб борилган ишлари муҳим роль ўйнади. Бошланғич партия ташкилотлари, коммунистлар фан-техника тараққиёти ютуқларини, илғор технология ва агротехникани жорий этиш, ишлаб чиқаришга янги резервларни сафарбар этишда ташаббускор бўлмоқдалар.

Ленинск экспериментал механика заводи ишчиси Муҳаббат Умарова, «Коммунар» заводи слесарлар бригадаси бошлиғи Акром Абдураҳмонов, Володарский номли фабрика ишчиси Жаннатхон Эминова, вагон депосининг слесари Владимир Шевцов, «Андижанирмаш» заводидан Валентин Бурмистров, трикотаж фабрикасидан Санобар Мўйдинова ва Турсунали Холматов ҳамда жуда кўп бошқа коммунистлар бир беш йилликда икки беш йиллик топшириғини бажариб, меҳнатда намуна кўрсатдилар.

Бошланғич партия ташкилотлари, партия комитетлари оммавий-сиёсий агитация ва пропаганданинг таъсирчанлигини оширишга катта эътибор берадиган бўлиб қолдилар. Бунинг натижасида агитколлективларнинг, сиёсий ахборотчилар группаларининг, лекторлар ва докладчиларнинг сифат состави яхшиланди.

Идеология ишларини коммунистик қурилишнинг ҳозирги босқичи талаблари асосида ташкил этишга комплекс ёндашиш, турли тадбирларни ўтказишда сон кетидан қувмай, асосан иш сифатига эътибор бериш, кўпчилик партия ташкилотлари учун характерли иш услуби бўлиб қолди.

КПСС Марказий Комитетининг «1976—1980 йилларда СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари» тўғрисида партия XXV съездига лойиҳаси умумхалқ муҳокамасига қўйилиши коммунистларнинг, барча меҳнаткашларнинг сиёсий активлигини, меҳнат ғайратини ошириб юборди.

Шунинг учун ҳам докладларда, нотиқларнинг нутқларида ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишга, фойдаланилмаётган резервларни ишга солишга алоҳида эътибор берилгани табиийдир. Область экономикасини ривожлантиришда эса фойдаланилмаётган катта-катта резервлар бор.

Трикотаж фабрикаси ва уйсозлик комбинати маҳсулотни реализация қилиш беш йиллик планларини уддалай олмадилар. Машинасозлик ва «Коммунар» заводлари, уйсозлик комбинати ва трикотаж фабрикасида ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш топшириғи бажарилмади ва халқ хўжалиги бу корхоналардан миллион сўмлик маҳсулотни кам олди.

13 корхонада меҳнат унумдорлигини ошириш топшириғи бажарилмай қолди. Беш йилликда асосий фондлар самараси камайиб кетди. Бу эса айрим раҳбар кадрларнинг давлат планлари тақдири учун масъулиятни тўла ҳис қилмасликлари, коммунистларнинг сиёсий ва меҳнат активлиги бўшаштириб юборилганлиги оқибатидир.

Масалан, машинасозлик заводида ялпи маҳсулот бўйича ҳам, меҳнат унумдорлигини ошириш бўйича ҳам беш йиллик план бажарилмади. Бу ерда ишлаб чиқариш ҳажми атиги 11 процент кўпайди. Корхонада асосий фондлар 1,5 баравар кўпайгани ҳолда унинг самараси 20 процент камайиб кетди.

Бундай камчиликлар капитал қурилиш соҳасида ҳам, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришида ҳам мавжуддир.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ қурилиш министрлигига қарашли 24-қурилиш тресги топшириқларни муттасил бажармай келаётир. Мавжуд қурилиш техникасидан тўла фойдаланмаслик, меҳнат интизомининг бўшлиги оқибатида бу трест давлат томонидан ажратилган маблағларни ўзлаштира олмаётир.

Ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, илғор агротехника тадбирларини изчил жорий этиш, алмашлаб экишни тўла ўзлаштириш, комплекс механизациялаш пахта ҳосилдорлигини оширишнинг асосий омилларидир. Областда эса бу омиллардан тўла фойдаланиляпти деб бўлмайди. Бунга асосан айрим қишлоқ хўжалик раҳбарлари ва мутахассисларнинг илғор агротехника ва фан ютуқларига менсимай қарашлари сабаб бўлаётир.

Ҳозир ҳар бир хўжаликда ўртача 84 та турли трактор, 17 та пахта териш машинаси ва бошқа кўплаб техника бор. Сўнгги беш йилдагина область 5,5 минг трактор, 6 минг прицеп, 2 мингдан ортиқ пахта териш машинаси олди. Аммо, техникадан фойдаланишда жиддий камчиликлар бор. Масалан: Андижон районида машина терими салмоғи беш йилликнинг сўнгги йилида 32 процентдан 25 процентга тушиб қолди. Марҳамат, Ленин районларида ҳам худди шундай аҳвол юз берди. Бошқа қишлоқ хўжалик техникасидан фойдаланиш коэффициенти ҳам юқори эмас.

Пахтачиликни комплекс механизациялашдаги ана шу қолоқлик пахта таннархининг ортиб кетишига сабаб бўлмоқда. Область бўйича ҳар центнер пахтанинг таннархи 1975 йилда 40 сўмдан ортиб кетди. Бўз районида эса ҳар центнер пахта таннархи 48 сўмга, Марҳамат районида 44 сўмга чиқиб кетди.

Саноат ва қишлоқ хўжалигида ишлаб чиқариш самарадорлигини янада оширишга ўрта звенодаги кадрлар проблемаси ҳал этилмаганлиги салбий таъсир кўрсатмоқда. Саноат корхоналарида цех, смена бошлиқлари, мастерларнинг анчагина қисми махсус маълумотга эга эмас.

Андижон район партия комитетининг секретари Ш. Ёқубов, Москва район партия комитетининг секретари Н. Турсунов, машинасозлик заводи ишчиси М. Егоров, Марҳамат районидаги Куйбишев номли колхоз бригадири С. Мўйдинова, Андижон районидаги Охунбобоев номли совхознинг сут соғувчиси Ў. Сўфиева, «Андижангидрострой» трестига қарашли 1-қурилиш-монтаж бошқармаси бригадири Л. Власов ва бошқа нотиқлар сўнгги йилларда область партия комитети ленинча раҳбарлик принципларини тўлароқ амалга ошириш учун анча иш қилганлигини таъкидлаш билан бирга бошланғич ташкилотларнинг жанговарлигини ошириш, танқид ва ўз-ўзини танқидни кучайтириш, энг яхши бошланғич ташкилотлари ва партия комитетларининг иш тажрибасини умумлаштириб, кенг оммалаштириш юзасидан ҳали кўп иш қилиш зарурлигини айтиб ўтдилар.

Конференцияда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бюро аъзоси, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг раиси ўртоқ Н. Ж. Худойбердиев нутқ сўзлади. Область партия конференцияси обкомнинг ҳисобот давридаги фаолиятини қониқарли топди ва тегишли резолюциялар қабул қилди.

Конференцияда область партия комитети ва область партия ташкилоти ревизия комиссиясининг янги составлари ва Ўзбекистон Коммунистик партияси XIX съезди ва КПСС XXV съездига делегатлар сайланди.

Конференция ишида КПСС Марказий Комитетининг инструктори С. З. Шпилевой қатнашди.

* * *

Область партия комитетининг ташкилий пленуми бўлиб ўтди. Ўртоқ **И. Б. Усмонхўжаев** область партия комитетининг биринчи секретари, **Б. А. Красников** иккинчи секретари, **М. Х. Муҳитдинов, И. Қ. Қурбонов, М. Раҳимов** ўртоқлар обком секретарлари қилиб сайландилар.

Ҳ. ИБРОҲИМОВ,
А. ҚУРОНБОЕВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбирлари.

ПРИНЦИПИАЛ ВА СОҒЛОМ ТАНҚИД

НАМАНГАН

Социалисик Меҳнат Қаҳрамони Абдураҳмон Жўраев бошлиқ бригада якунловчи йилги мураккаб шароитда ажойиб ватанпарварлик ташаббуси билан чиқди: «КПСС XXV съезди шарафига ҳар гектар ердан 50 центнердан «оқ олтин» етиштирамиз!» Омилкор пахтакорнинг бу ташаббусини Наманган район партия комитети маъқуллади. «Партия XXII съезди» колхозига, ташаббускорлар ҳузурига тажриба ўргангани келувчилар кўпайди. Ҳар бир шундай учрашув пахтакорларга руҳ, ғайрат бағишларди. Район хўжаликларининг ўзида 26 бригада бу ташаббусга қўшилиб, юқори ҳосил етиштирди.

— Мазкур конференциямиз делегати Азиза Кенжаеванинг ибрати ҳам мароқлидир, — деди область партия конференциясида сўзга чиққан Наманган район партия комитетининг биринчи секретари Ҳ. Охунов. — «Ленинград» колхозининг бу сут соғувчиси чорвачиликда резервларни тўлиқ ишга солиш, кўп ва серқаймоқ сут соғиб олиш ҳаракатини бошлаб берди. Ватанпарвар чорвадор якунловчи йилда ҳар бош сигирдан 3284 килограммдан сут соғиб олди. Меҳнатда, ижтимоий ҳаётда шахсий намуна кўрсатаётган, касбдошларини олға чорлаётган бундай коммунистлар оз эмас. Хўш, бу кишиларнинг хислати нимада? Уларни бошқалардан ажратиб турувчи фазилат нима? Бу, аввало, топширилган иш учун, ўз меҳнати, шахсий ва коллектив муваффақияти учун юксак партиявий масъулиятни ҳис қилишдан иборатдир.

Конференцияда обкомнинг ҳисобот давридаги фаолияти тўғрисида доклад қилган область партия комитетининг иккинчи секретари А. П. Петров ҳам, КПСС Марказий Комитетининг партия XXV съезди муҳокамасига тавсия этилган «1976—1980 йилларда СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари» лойиҳаси тўғрисида доклад қилган область ижроия комитетининг раиси У. А. Абдураззоқов ҳам, докладларни муҳокама қилишда қатнашган нотиқлар ҳам экономика ва маданиятни юксалтиришга муносиб ҳисса қўшаётган бундай ташаббускорлар ва новаторлар номини ифтихор билан тилга олишди.

Шундай кишиларнинг шижоати, жасорати туфайли область саноат корхоналари маҳсулот реализация қилиш бешйиллик планини муддатидан икки ой илгари бажардилар. Планга қўшимча 130 миллион сўмлик маҳсулот реализация қилинди. Тўққизинчи бешйилликда электротехника, пахта тозалаш ва енгил саноат жадал ривожланди. Ишчилар синфи фидокорона меҳнат қилиб тўққизинчи бешйиллик топшириқларини барвақт бажаришга муносиб ҳисса қўшдилар. 65 ишчи шахсий икки бешйиллик планларини уддалади.

Тўққизинчи бешйиллик ишлаб чиқариш кучларини ривожлантиришда муҳим босқич бўлди. 11 та янги саноат корхонаси ишга туширилди.

Ҳисобот даврида партия комитетлари техника тараққиётини жадаллаштиришга катта эътибор бердилар. Саноат корхоналарида 400 дан зиёд комплекс механизациялашган ва поток линиялар ишга туширилди. Рационализаторлик ва ихтирочилик ҳаракати авж олдирилгани туфайли 5 минг таклиф жорий этилиб, 13,5 миллион сўм иқтисодий самара олинди. Иқтисод режимига риоя қилиш, резервлар ва имкониятларни тўлароқ ишга солиш туфайли 15 миллион сўмлик хом ашё тежаб қолинди. Энергетика, транспорт ва алоқа тармоқлари ривожланди. Капитал маблағларни ўзлаштириш суръатлари ошди. Шуни айтиш кифояки, тўққизинчи бешйилликда планга қўшимча 19 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажарилди.

Тўққизинчи бешйилликда қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг моддий-техника базаси бекиёс мустаҳкамланди. Колхоз-совхозлар кўп миқдорда тракторлар, юк автомашиналари, комбайнлар олдилар. Сув иншоотлари қурилишининг ўзига 188 миллион сўм маблағ сарфланди. Катта Наманган каналининг биринчи навбати муддатидан илгари ишга туширилди. Беш йил мобайнида 17,5 минг гектар янги ер ўзлаштирилди. 24 минг гектар суғориладиган ерлар қайта текисланди.

Қишлоқ меҳнатчиларининг фидокорликлари туфайли беш йилда 2 миллион 78 минг тонна пахта етиштирилди. Ҳосилдорлик саккизинчи бешйилликдагидан 4,5 центнерга ошди. Сув танқислиги ғоят сезилган 1975 йилги шароитда ҳам она-Ватанга 416 минг тоннадан кўпроқ пахта етказиб берилди.

Шу билан бирга область партия комитети бир қатор бошланғич партия ташкилотлари халқ хўжалигини ривожлантириш, турмуш маданиятини ошириш масалаларини изчил ҳал қилиб бормаганликлари конференцияда алоҳида таъкидланди. Жумладан айрим корхоналарда техника-иқтисодий кўрсатгичлари пасайишига йўл қўйилди. 8 та корхона ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш бешйиллик планини бажармади. Оқибатда, 7 миллион сўмлик кам маҳсулот ишлаб чиқарилди.

Область, шаҳар ва район партия комитетлари халқ хўжалигига раҳбарликнинг усул ва услубларини такомиллаштириб бормаганликлари, йирик хўжалик вазифаларини амалга оширишда рўй берган нуқсонлар конференцияда талабчанлик руҳида ошкора таҳлил қилиб чиқилди. Аввало шуни айтиш керакки, саноат корхоналарида асосий фондлардан фойдаланиш йил сайин камайиб кетмоқда. Баъзи ҳолларда бу соҳадаги кўрсаткичлар анча пасайиши сезилмоқда. Химия заводи, пахта тозалаш тресги корхоналари, абрли газламалар комбинатида фондлардан етарли даражада фойдаланилмаётир. Умуман, 14 та корхонада фондлар самарадорлиги анча пасайганлиги туфайли маҳсулот ишлаб чиқариш 1970 йилга қараганда бирмунча камайди. Бунинг асосий сабаби ишлаб чиқариш қувватлари суст ўзлаштирилаётганлигида, инженер-техник кадрларнинг ташаббускорлиги етишмаётганлигидадир.

Меҳнат унумдорлигини ошириш саноат ишлаб чиқаришини ривожлантиришнинг асосий резерви ҳисобланади. Афсуски, бу соҳада ҳам жиддий камчиликлар рўй берди. Чунончи меҳнат унумдорлигини ошириш суръати корхоналарни техника билан қуроллантириш даражасидан ортда қолмоқда.

Иш нормасини бажармаслик ҳоллари ҳам меҳнат унумдорлигини оширишга тўғаноқ бўлиб турибди. Меҳнатни ташкил этиш соҳасидаги нуқсонлар, меҳнат ва технология интизомининг бузилиши ҳоллари, кадрлар қўнимсизлиги, иш вақтининг бекор ўтиши ҳануз юз бермоқда. Ишлаб чиқаришда банд бўлган кишиларнинг 16,5 проценти нормани бажармаётир. Шу туфайли 1975 йилда 7,4 миллион сўмлик кам маҳсулот ишлаб чиқарилди.

Докладчилар ва конференцияда сўзга чиққан нотиқлар маҳсулот сифатини ошириш, ишлаб чиқариш самардорлигини кучайтиришга алоҳида эътибор бердилар. 75 корхонадан 69 тасида бирорта ҳам маҳсулот давлат Сифат белгисига сазовор бўлмаганлиги ташвиш туғдирмоқда. Пойафзал фабрикаси, Гулбоғ пахта тозалаш заводи сингари корхоналарда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар давлат стандартлари талабларига ҳам жавоб бермайди.

Шуни айтиш керакки, қурилиш ташкилотлари ишида ҳам нуқсонлар йўқ эмас. Ҳисобот даврида 18 та қурилиш ташкилоти 9 миллион сўмлик маблағни ўзлаштиролмади. Меҳнат ресурсларидан, механизмлардан фойдаланиш талаб даражасида эмас.

Пахтачиликда техника тараққиётини жадаллаштириш, суғориладиган ерлардан оқилона фойдаланиш, кадрларда топширилган иш учун масъулиятни кучайтириш масалалари билан етарли шуғулланилмади. Натижада қишлоқ хўжалигини юксалтиришнинг мавжуд имкониятлари тўла ишга солинмади. Бу эса айрим районларда ялпи пахта ҳосили ва чорва маҳсулдорлиги камайиб кетишига олиб келди. Агротехника ютуқларини ва илғорлар тажрибасини тўла жорий этмаслик ҳосилдорликни ошириш йўлидаги асосий ғов бўлиб турибди. Ҳисобот даврида машина теримининг салмоғи сезиларли пасайди. Поп, Уйчи районлари эса машина терими планини уддалай олмади. Пахта майдонларининг учдан бир қисмида область кўрсатгичидан кам ҳосил етиштирилди. Алмашлаб экишни жорий этиш бўйича белгиланган план муттасил бажарилмаётир. Бу соҳада Учқўрғон, Тўрақўрғон, Чуст район хўжаликлари айниқса орқада қолмоқда.

Қишлоқ хўжалигининг бошқа соҳаларида ҳам жиддий камчиликлар юз бермоқда. Айниқса, чорвачиликни ихтисослаштириш ва марказлаштириш, чорва моллари зотини яхшилаш, озуқа базасини мустаҳкамлаш орқали гўшт, сут етиштиришни кўпайтириш юзасидан белгиланган планларнинг бажарилмай келаётганлиги ачинарлидир. Маълумки, Наманган — Андижон мусобақаси анъанавий тус олган. Афсуски, ҳозирча бу хусусда наманганликлар анча орқада қолишмоқда. Чунончи, Андижон областининг хўжаликларида ҳар бош сигирдан 1931 килограммдан сут соғиб олинаётгани ҳолда, Наманган областининг бу соҳадаги кўрсатгичи анча кам. 1975 йили 30 та хўжаликда ҳар бош сигирдан соғиб олинган сут 1500 килограммга ҳам етмади. Гўшт учун топширилаётган қорамолнинг ўртача семизлиги ҳам анча паст. Бу соҳада Задарё, Норин, Поп, Уйчи районларининг хўжаликлари айниқса орқада қолишаётир.

Хўш, бу нуқсонларнинг сабаблари нимада? Экономика ва маданий қурилишда нега жиддий нуқсонлар юз берди? Аввало шуни айтиш керакки, ҳисобот даврида экономика ва маданий қурилишнинг актуал масалаларини ҳал этишга илмий ёндашилмади. Кадрларни танлаш, тарбиялаш ишларида шошма-шошарлик ҳоллари юз берди. Қабул қилинган қарорларни изчил бажариш, бошланғич партия ташкилотларининг ролини кучайтиришга етарли эътибор берилмади. Айрим ҳолларда қабул қилинган муҳим қарорлар тўла-тўкис бажарилмай қолди. Планлаштириш, хўжаликни бошқаришдаги юзакичилик ресурсларни тўла ишга солиш, ишлаб чиқариш кучларини самарали ривожлантиришга ҳалал берди.

КПСС Марказий Комитетининг «1976—1980 йилларда СССР Халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари» тўғрисида партия XXV съездига лойиҳасини кенг муҳокама қилиш жараёнида область меҳнаткашлари экономика ва маданиятни юксалтиришнинг ёркин режаларини белгилаб олмоқдалар. 1980 йилга бориб саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажми 700 миллион сўмга кўпаяди. Кўпгина янги корхоналар ишга туширилади. Ўнинчи бешйилликда область пахтакорлари 2 миллион тонна «оқ олтин» етиштирадилар. Аччиққўл, Пунгон, Чодак, Тешиктош массивлари тез суръатлар билан ўзлаштирилади.

Ўнинчи беш йилликнинг дастлабки қадамлари шуни кўрсатмоқдаки, область меҳнаткашлари ўнинчи беш йилликни сифат ва самарадорлик беш йиллигига айлантириш, саноат, қишлоқ хўжалиги ва маданий қурилишда янги юксак марраларни эгаллашга азми-қарор қилганлар. Тўрақўрғон район партия комитетининг биринчи секретари, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони М. Бобохонов, Поп районидаги Ленин орденли Ленин номли совхоз директори, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, СССР Олий Совети депутати А. Одилов, 10-қурилиш трестининг Наманган қурилиш бошқармаси комплекс бригада бошлиғи С. Сайфиддинов, «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» номли шойи газламалар комбинати йигирувчиси А. Тихомолова, Норин районидаги Энгельс номли колхоз механик-ҳайдовчиси К. Каримова ва бошқа нотиқлар меҳнат коллективларида КПСС XXV съезди шарафига социалистик мусобақа тобора кенг авж олаётганлигини алоҳида таъкидлашди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Й. Р. Қурбонов конференцияда нутқ сўзлади.

Конференция тегишли резолюциялар қабул қилди ва ревизия комиссиясининг ҳисоботини тасдиқлади.

Конференция область партия комитети ва ревизия комиссиясининг янги составлари ва Ўзбекистон Компартияси XIX съезди ва КПСС XXV съездига делегатлар сайлади.

* * *

Область партия комитетининг ташкилий пленуми бўлиб ўтди. Ўртоқ **М. Камолов** область партия комитетининг биринчи секретари, **А. П. Петров** иккинчи секретари, **Т. Рўзибоев, М. Обидшоев, Ҳ. Мақсудхонов** ўртоқлар область партия комитетининг секретарлари қилиб сайландилар.

Ж. САЪДУЛЛАЕВ,
О. ЖУМАНАЗАРОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбирлари.

СОВЕТ ҲУКУМАТИНИНГ ЯҚИН ШАРҚ ХУСУСИДАГИ БАЁНОТИ

Кейинги вақтларда халқаро тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлаш ҳақида, халқаро кескинликнинг юмшатилишини чуқурлаштириш тўғрисида ғамхўрлик қилаётган барча кишиларнинг эътиборини энг мураккаб ва энг хатарли можаролардан бири — Яқин Шарқ можаросини бартараф қилиш масаласи яна ўзига жалб этди. Яқин Шарқдаги ва унинг теварагидаги воқеаларнинг ривожи аввалдагидек ҳозирда ҳам катта хавф-хатар туғдираётганлиги шуни тақозо этади.

Бир томондан, ҳозирги вақтда Яқин Шарқ можаросини сиёсий жиҳатдан кенг кўламда бартараф қилмоқ учун қулайроқ заминлар вужудга келмоқда. Жумладан, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Бош Ассамблеясида бу масаланинг яқинда муҳокама қилинганлиги Яқин Шарқдаги можаронинг моҳиятини, бу можарони бартараф қилиш йўллари ва воситаларини тушуниш анча кенгайиб, мустаҳкамланганлигини кўрсатди. Эндиликда давлатларнинг ғоят кўпчилиги Яқин Шарқда ҳаққоний ва мустаҳкам тинчлик ўрнатиш учун ўзаро узвий равишда боғланган учта туб проблемани ҳал этиш лозим деган фикрга асосланмоқда.

1967 йилда Исроил қўшинлари босиб олган барча араб территорияларидан бу қўшинларни олиб чиқиб кетиш керак; Фаластин араб халқининг қонуний ҳуқуқларини, шу жумладан унинг ўз давлатини барпо этишдан иборат ўзгармас ҳуқуқини таъминлаш керак; Яқин Шарқдаги барча давлатларнинг хавфсизлиги, уларнинг мустақил яшаш ва ривожланиш ҳуқуқи гарантияланиши лозим.

Яқин Шарқ можаросини бартараф қилиш доирасида Фаластин проблемасини ҳал этиш зарур эканлиги тобора мустаҳкам равишда эътироф қилинаётганлиги айниқса муҳимдир. Бундай эътироф БМТ Бош Ассамблеясининг кейинги қарорларида ўзининг ёрқин ифодасини топди. Бу қарорларда Фаластин араб халқи Яқин Шарқ масаласини ҳал этишдаги асосий томонларнинг биридир, Фаластин озодлик ташкилоти эса Фаластин араб халқининг қонуний вакилидир, деб аниқ айтилган. Масалани ҳал этишнинг барча жиҳатларини қараб чиқишда Фаластин озодлик ташкилотини қатнаштириш кераклиги эндиликда Бош Ассамблея практикаси билангина эмас, балки шунингдек Хавфсизлик Кенгаши практикаси билан ҳам тасдиқланди. Улар ана шу органларнинг ишида қатнашиш учун фаластинликларни махсус таклиф этдилар.

Яқин Шарқ можаросини бартараф қилиш учун махсус тузилган халқаро механизмнинг — Яқин Шарққа бағишланган Женева сулҳ конференциясининг ишини қайтадан бошлаб юбориш тўғрисидаги таклиф кенг қўллаб-қувватланмоқда. Шу билан бирга давлатларнинг ғоят кўпчилиги бевосита манфаатдор томонларнинг ҳаммаси, шу жумладан Фаластин озодлик ташкилоти Женева конференциясининг ишида энг бошиданоқ ва тенг ҳуқуқларда иштирок қилиши лозим, деган фикрни тобора қатъий қўллаб-қувватламоқда.

Иккинчи томондан, Исроилнинг ҳукмрон доиралари можарони бартараф қилиш йўлида амалий равишда олға силжишга қаратилган ҳар қандай тадбирга қаршилик кўрсатишни давом эттирмоқдалар. Улар босиб олинган ерларни қонуний эгаларига қайтариб беришни истамаётирлар, Фаластин араб халқининг қонуний, миллий ҳуқуқларини тан олишдан бош тортмоқдалар. Исроил маъмурлари араб аҳолисининг унинг азалий ерларидан ҳайдаб юбормоқдалар ва бу ерларда намойишкорона суратда ўз манзилгоҳларини вужудга келтирмоқдалар. Ливан территорияси Исроилнинг қуролли ҳужумлари учун бир майдон бўлиб қолди. Бу мамлакатнинг ичкарисида қуролли тўқнашувлар давом этмоқда. Бу тўқнашувларни асосан Яқин Шарқдаги кескин вазиятни сақлаб қолишга интилаётган ташқи кучлар уюштирди.

Исроилнинг агрессив сиёсатига кўпдан буён ҳомийлик қилиб келаётган баъзи давлатлар Яқин Шарқ можаросини сиёсий жиҳатдан кенг кўламда бартараф қилиш жараёнига ҳануз ғов солмоқдалар. Улар шу вақтгача амал қилиб келганлари каби, масалани Женева сулҳ конференциясини четлаб, сепарат йўл билан бир битимга келиш тарзида ҳал этишга интилмоқдалар. Бу эса можарони бартараф қилишга доир асосий масалани эътибордан четда қолдиради. Улар араб мамлакатларида заиф бўғинларни қидириб топишга, араб давлатларини бир-биридан ажратиб, ўзларининг таъсири ва назоратига бўйсундиришга очиқдан-очиқ умид боғламоқдалар.

Бу— истиқболга эга бўлмаган қалтис сиёсатдир. Бу сиёсат Яқин Шарқда можарони бартараф қилиш ва мустаҳкам тинчлик ўрнатишга олиб келолмайди. Бу сиёсат натижасида вазият янада мураккаблашиб кетиши, мазкур районда янги ҳарбий тўқнашувлар хавфи кучайиши мумкин, холос. Бу сиёсатга амал қилаётган кишилар унинг араб мамлакатлари, араб халқларининг ўз сафлари жипслигини ва ўз мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш йўлидаги қатъиятини янада оширажагини тушуниб олишлари учун пайт келди.

Яқин Шарқдаги аҳвол масаласи яқин кунларда Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Хавфсизлик Кенгашида қараб чиқилади. Хавфсизлик Кенгашининг барча аъзолари ва хусусан Хавфсизлик Кенгашининг доимий аъзолари бўлмиш давлатлар сиёсий масъулиятини ҳис этиб, Яқин Шарқдаги хатарли аҳволга чек қўйиш, бу райондаги барча давлатлар учун тинч ва хавфсизлик шароитлари бўлишини таъминлашдан чинакам манфаатдор эканликларини намоён қилган тақдирда Хавфсизлик Кенгаши воқеаларнинг ижобий ривожига муҳим ҳисса қўша олади.

Совет ҳукуматининг фикрича, Хавфсизлик Кенгаши Яқин Шарқдаги аҳвол масаласини муҳокама қилган вақтда 1967 йилдаги урушдан кейин ва 1973 йилдаги урушдан кейин ўзи қабул қилган маълум резолюцияларга таяниши, шунингдек БМТ Бош Ассамблеясининг шу масалага бевосита тааллуқли қарорларини тўла-тўкис ҳисобга олиши лозим.

Женева конференциясини яна бошлаб юбориш ва унинг самарали ишлаши учун зарур шарт-шароитларни вужудга келтириш Хавфсизлик Кенгашида Яқин Шарқдаги аҳвол масаласини муҳокама қилишнинг асосий якуни бўлиб қолиши лозим.

Араб мамлакатлари халқаро майдонда кенг кўламдаги мададга таяниб, Яқин Шарқ можаросини оқилона асосда бартараф қилишга тайёр турибдилар. Бу позицияга муносиб баҳо бериш керак. Аммо араблар бошқа томоннинг ҳам ниҳоят реализм туйғуси билан иш кўришини умид қилишга ҳақлидир.

Яқин Шарқдаги ҳозирги вазият бу райондаги халқларнинг тинчликка эришишларини ва истиқболга ишонч билан қарашларини амалда ёқлаб чиқаётган барча кучларнинг куч-ғайратини янада оширишни қаттиқ талаб этмоқда.

Совет Иттифоқига келганда шуни айтиш кераки, унинг Яқин Шарқ можаросини бартараф қилиш масаласида тутган сиёсати яхши маълум. Бу сиёсат бундан буён ҳам принципиал ва конструктив сиёсат бўлиб қолаверади. Совет Иттифоқи ўзларининг қонуний ҳуқуқини қаттиқ туриб ҳимоя қилаётган араб мамлакатлари ва халқларининг ҳаққоний ишини қўллаб-қувватлаб, Яқин Шарқ можаросининг сиёсий жиҳатдан кенг кўламда бартараф қилинишига тезроқ эришишга ёрдам бериш учун ўзига боғлиқ бўлган ҳамма чораларни кўради, шу жумладан Хавфсизлик Кенгашида ҳам ҳамма чораларни кўради.

ҚҚ АССР. Ўнинчи беш йилликда Амударё этакларидаги тўқайларга чинакам ҳужум бошланади. Бу ерларда янги шоликорлик хўжаликлари вужудга келтирилади. ВЛКСМ 50 йиллиги номли совхозда бир йўла 500 гектар ерни ўзлаштириш кўзда тутилмоқда. Бунда 18-кўчма механизациялашган колоннанинг коллективи жасорат кўрсатмоқда. Суратда: кўчма колоннанинг бригада бошлиғи Боймурод Бердимуродов, механизаторлардан Оловуддин Бекмуродов ва Сотим Сафоевлар.

А. Лихварь фотоси, (ЎзТАГ).

ЎНИНЧИ БЕШ ЙИЛЛИК ЛОЙИҲАСИ — УМУМХАЛҚ МУҲОКАМАСИДА

САФАРБАРМИЗ

1976—1980 йилларда СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари лойиҳасини зўр қизиқиш билан ўқиб, кенг кўламда муҳокама қилмоқдамиз, унда белгиланган коммунистик қурилиш вазифаларини шараф билан бажаришни ўзимизнинг деҳқончилик бурчимиз деб биламиз. Партиямизнинг халқ манфаатидан бошқа манфаати йўқ. СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг янги режалари ҳам халқимизнинг манфаатларига тўла мос келади.

Лойиҳа муҳокамаси давомида ўтиб бораётган беш йилликда социалистик қишлоқ хўжалигимизни ривожлантириш соҳасида эришган ютуқларимизни мамнунлик билан тилга оляпмиз, камчиликларимизни ачиниш билан таъкидлаяпмиз.

Йил пахтачилик учун оғир келганини алоҳида таъкидлаш керак. Сув танқис бўлди, хашаротлар кўпайди, иссиқ шамоллар бўлди, ғўзаларни дўл урди. Ҳалол меҳнат билан ана шу табиий офатларни мардонавор енгдик. Бригадамиз бўйича 70 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 52 центнердан ҳосил олдик, она-Ватанга салкам 400 тонна пахта топширдик. Ҳосилнинг ҳаммаси биринчи сортларга қабул қилинди. Айни кезда 80 тонна уруғлик пахта тайёрладик.

Ҳозир шундай замонда яшаяпмизки, ҳар бир киши ўз участкасидаги ҳосил тақдири учунгина эмас, балки ўз райони, области, қолаверса, серқуёш республикамизда пахта етиштиришни кўпайтириш тақдири билан ҳам шуғулланмоғи керак. «Бир киши ҳамма учун, ҳамма бир киши учун» деган коммунистик шиор ҳаётимиз ва меҳнат фаолиятимизнинг таркибий қисмига айланмоғи даркор.

Шу жиҳатдан олганда 1975 йилда районимиз пахтакорлари қандай меҳнат ғалабаларига эришганини айтиб ўтиш ўринлидир. Районимиз пахтакорлари якунловчи йилда давлатга 56 минг 650 тонна ўрнига 63 минг тонна юқори сифатли пахта етказиб бердилар. Айни кезда беш йиллик планга қўшимча 51 минг тонна пахта тайёрладилар. Бу деярли бир йиллик халқ хўжалик планига тенг демакдир.

Районимиздаги тўртта совхоз, икки колхоз пахта тайёрлаш юзасидан белгиланган мажбуриятларини ошириб бажардилар. «Москва», «Искра» колхозлари беш йиллик топшириқни тўрт йилда бажариб, ҳосилдорликни гектар бошига 37-38 центнерга етказдилар. Пахтачилик тарихида биринчи марта шундай катта ғалабага эришилди.

Чорвадорларимиз ҳам яхши меҳнат қилдилар. Чорва маҳсулотлари тайёрлаш йиллик плани ноябрь ойидаёқ бажарилди. Пиллакорларимиз, сабзавоткорларимиз, боғбонларимиз ҳам катта зафарлар қучдилар.

Ғаллакорларимизнинг бунёдкорлик меҳнатини алоҳида таъкидлаш керак. Ҳаво қурғоқ келишига қарамай, суғориладиган ерларнинг ҳар қаричидан унумли фойдаланилди ва 3,5 минг тоннага яқин дон тайёрланиб, бу соҳадаги план 113 процент адо этилди. Хўжаликларимиз ўзини саралаган уруғлик дон билан тўла таъминлади.

«Бешариқ» совхози ва унинг «Октябрь 40 йиллиги» бўлими, Киров номли совхоз ва унинг «Ленинизм» бўлими, «Октябрь 40 йиллиги» совхози ва унинг «Париж Коммунаси» бўлими, «Партия XX съезди» совхози ва унинг Ленин номли бўлими пахтакорлари пахта майдонларини кенгайтириш, ҳосилдорликни ошириш, дала ишларини комплекс механизациялашда карвонбоши бўлиб қолдилар. Шуниси характерлики, ана шу хўжаликларнинг кўп, таннархи арзон, сорти юқори пахта етиштиришдаги бой тажрибалари эндиликда барча хўжаликларнинг мулкига айлантирилмоқда.

Ўнинчи беш йиллик халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари лойиҳасида пахта-беда алмашлаб экишни ўзлаштириш ниҳоясига етказилиши, юқори сифатли тола олинадиган пахтанинг касалликларга чидамли, серҳосил навларини деҳқончиликка жорий этиш тадбирлари амалга оширилиши зарурлиги уқтирилган.

Бизларнинг ҳам лойиҳага қўшадиган фикрларимиз бор. **Пахта-беда алмашлаб экишни кенг жорий этиш ҳақида гап борганда беда уруғчилигини яхшилашга ҳам алоҳида эътибор берилсин,** дейилса кўнглимиздаги гап бўлур эди. Кейинги йилларда беданинг кўп ҳосил берадиган, касалликларга чидамли уруғи кам яратиляпти.

Бугун шуни айта оламизки, ўнинчи беш йилликда пахта етиштиришни кескин кўпайтириш учун ҳамма резервларга эгамиз. Булар нималардан иборат?

Нисбатан, паст ҳосилли бригадаларни юқори ҳосилли бригадалар даражасига кўтариш қўшимча 800-1000 тонна пахта тайёрлаш имкониятини беради. Колхозимиз правлениеси ва партия ташкилоти янги йил режаларини тузишда ана шу резервни тўла ҳисобга олди.

Ўғитлардан унумли фойдаланиш, ҳосилдорликни оширишнинг муҳим шартидир. Бу борада пала-партишликка бутунлай барҳам берамиз. Азот, фосфор ва бошқа ўғитлардан тупроқ картограммасига қатъий амал қилган ҳолда фойдаланамиз. Шу билан бирга ҳар гектар ер ҳисобига камида 14-15 тонна органик ўғитлар тўплаймиз.

Шу жойда яна битта таклифимиз бор. **Мавсумда машина терими плани ва зиммасига олган социалистик мажбуриятини бажармаган механизатор бригада аъзоларига қатъий пландан ташқари топширилган пахта учун бериладиган 50 процент мукофот пулини олишдан маҳрум этилсин** демоқчимиз. Бу билан механизаторларнинг масъулиятини ошириш мумкин, яхши ишлаётганлари устама мукофотни олаверади.

Пахтадан юқори ҳосил олишнинг муҳим шартларидан бири дала ишларини комплекс механизациялашдир. Тўғри, колхозимизда ишчи кучи етарли. Лекин, шундай деб қўл кучига зўр бермаслигимиз керак. Ўтган йилларнинг тажрибаси шуни кўрсатдики, чигит экишдан тортиб, ҳосилни йиғиб-териб олишгача бўлган ишларнинг ҳаммасини тўла машиналаштириш учун ҳамма имкониятларга эгамиз. Келаси йилдан бошлаб катта майдонларнинг ҳосилини қўл кучи ишлатмасдан фақат машиналар ёрдамида териб олишни режалаб қўйдик.

Шу ўринда бир муҳим масалага тўхталиб ўтмоқчиман. Бригадамизнинг Тожимат Тошматов, Ниёзали Турдиалиев каби механизаторлари дала ишларини машиналар ёрдамида бажаряпти, арзон пахта етиштиришга катта ҳисса қўшяпти. Лекин, айрим бригадаларда пахта теримида ҳамон қўл кучи устунлик қиляпти. Бунга сабаб шуки, механик-ҳайдовчи кадрлар етишмайди, оқибатда терим машиналари фақат бир сменада ишлатиляпти. Менимча, машиналарни икки сменада ишлатиш тадбирларини кўришимиз керак. Бунинг учун ҳар бир хонадондан камида битта механизатор кадр тайёрлаш фурсати етди.

Яна бир муҳим масала шуки, ғўзаларнинг баргини сунъий усулда тўктириш учун ишлаб чиқарилаётган заҳарли химикатлар талабга тўла жавоб бермайди. Кўпинча бир марта химикат сепилган майдонларга такрор дори сепишга тўғри келяпти. Мутахассис олимларимиз таъсирчанлиги кучли химикатлар ишлаб чиқариш устида бош қотирсалар яхши бўлур эди.

Колхозимиз аъзолари тўққизинчи беш йилликни, хусусан унинг якунловчи босқичи 1975 йилни меҳнатда мисли кўрилмаган ғалабалар билан якунладилар. Сўнгги йилдагина пахта ҳосилдорлигини 38 центнерга етказдилар. Лекин бу чегара эмас. КПСС XXV съезди шарафига социалистик мусобақани кучайтириб, келаси йили колхозимиз бўйича гектаридан 40 центнердан, бригадамиз бўйича 55 центнердан пахта хирмони кўтаришга мустаҳкам замин яратамиз.

«1976—1980 йилларда СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари» лойиҳасида белгиланган тадбирларни маъқуллаймиз.

Мирзатилла ЎРОЛОВ,
Киров районидаги «Москва» колхози пахтачилик бригадаси бошлиғи, Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати.

ПЛАНЕТАМИЗДА

ХАЛҚАРО ОБЗОР

ПОРТУГАЛИЯДАГИ МУРАККАБ ВАЗИЯТ

Португалияда янги йил байрами кўнгил хиралик билан ўтди, шу кунларда нохуш можаролар чиқди. 1 январь куни Порту шаҳридаги ва Лиссабон яқинидаги қамоқхоналар ёнида намойишлар бўлиб, шу намойишларнинг қатнашчилари 25 ноябрь воқеаларидан кейин қамоққа олинган ҳарбий хизматчиларни бўшатишни талаб қилдилар, полиция қуролни ишга солди. Натижада Портуда уч киши ўлди ва олти киши жароҳатланди.

Бу воқеалар кейинги ойларда ўнг кучлар мамлакатдаги сиёсий кескинликни баттар кучайтираётганлигини яна бир карра ошкора кўрсатганлиги учун ҳам Португалия жамоатчилигини жуда ташвишга солиб қўйди. Португалия Компартияси бу можароларнинг очиқдан-очиқ иғвогарона тус олганлигини кўрсатиб, уни синчиклаб текширишни, айбдорларни аниқлаб, қаттиқ жазолашни талаб қилди. Шу билан бирга Португалия Компартияси барча демократик ва тараққийпарвар кучларнинг бирлигини мустаҳкамлашга даъват этди, фашизмнинг қайта тикланиш хавфига қарши, социалистик йўлдан ривожланиш ва янги демократик Португалияни барпо этиш жараёнига муқаррар тус бериш учун курашиш мақсадида кенг фронт тузишга чақирди.

1976 йилга Португалия чигал ва кўп жиҳатдан зиддиятли вазиятда қадам қўйди. Бир томондан, революцияга душман бўлган синфларнинг ашаддий қаршилигига қарамай, сал кам ярим аср мобайнида фашистлар диктатураси зулми остида бўлган жамиятни тубдан қайта қуриш жараёни давом этмоқда. Демократик эркинликлар асосан таъминланди. Саноат национализация қилинганлиги монополистик капиталга сезиларли зарба урди. Муваффақиятли ўтказилаётган аграр ислоҳот қишлоқдаги ярим феодал тартибларга чек қўймоқда. Меҳнаткашлар ўз иқтисодий ва социал талабларидан кўпининг қондирилишига эришдилар.

Иккинчи томондан, Португалиянинг иқтисодий аҳволи унчалик яхши эмас. Халқаро ва миллий монополиялар узоқ вақт мобайнида қилиб келаётган ғаламисликлар, капиталистик давлатларнинг қамали натижасида мамлакат экономикасига путур етди. Бундан ташқари ғарбни ўз домига олган ялпи иқтисодий ва молиявий кризиснинг ҳалокатли таъсири Португалия экономикасини ҳам танг аҳволга солиб қўйди. Нарх-наво ошмоқда. Ишсизлик оммавий ҳодиса бўлиб қолди.

Сиёсий вазиятга келганда 1975 йилнинг охирида қуролли кучлар ҳаракати ичида жиддий ихтилоф чиқди, ҳокимият органларида мўътадил ва ўнг кучларнинг позицияси бир мунча мустаҳкамланди, реакция кучлари хатарли равишда активлашди. Сиёсий танглик шу дамгача тўла-тўкис бартараф этилгани йўқ, гарчи кейинги кунларда 6-муваққат ҳукуматни қайта тузиш масаласидаги асосий ихтилофлар бартараф этилган бўлсада, бироқ бу хусусда жуда чўзилиб кетган музокаралар ҳамон ниҳоясига етгани йўқ.

ПИНОЧЕТ ЎЗ МАСЛАКДОШЛАРИДАН МАҲРУМ БЎЛМОҚДА

Чет эл газеталари сўнгги кунларда юқори мартабали бир гуруҳ генералларнинг «Исёни» тўғрисида Чилидан олинаётган жуда кўп хабарларни: «Чили хунтаси барбод бўлмоқда», «Диктаторлик режимининг тагига сув кетди», «Пиночет тарафдорларининг сафи сийраклашмоқда» деган сарлавҳалар билан эълон қилмоқдалар. Генерал Пиночетга ултиматум топшириб, диктаторнинг истеъфо беришини талаб қилдилар ҳамда «мамлакат ўтказаётган йўл дарҳол ва батамом қайтадан кўриб чиқилиши» кераклигини айтдилар. Жумладан улар Пиночетнинг ўзига хос гестапоси ролини ўйнаб, мамлакатда танҳо хўжайинлик қилаётган, ҳеч қандай қонунларни писанд қилмай ўзбошимчалик билан суд ва ўч олишларни давом эттираётган миллий разведка бошқармаси (Дина) деб аталган идорани тарқатиб юборишни талаб қилдилар. Ултиматумда шу талабларнинг ҳаммаси узоғи билан март ойигача бажарилиши шарт қилиб қўйилган.

Генералларнинг бу иши Пиночетнинг реакцион режими абгор бўлганлигини яққол кўрсатиб турибди. Шу муносабат билан Англияда чиқадиган «Таймс» газетаси қуйидагиларни ёзди: «Пиночет ўз ҳукмронлигини на сиёсий, на иқтисодий, на маънавий жиҳатдан оқлай олмаганлигини энди эътироф қилиши лозим». Дарҳақиқат, хунтанинг иқтисодий сиёсати мамлакатни ҳалокат ёқасига келтириб қўйди. Ишлаб чиқариш тўхтовсиз қисқармоқда. (Кейинги бир йил ичида 25 процент қисқарди), пул бениҳоя тез қадрсизланиб бормоқда (шу вақт ичида 340 процент қадрсизланди). Чилининг ишга яроқли аҳолисидан 15 проценти иш тополмай юрибди. Икки йил ичида чакана нархлар 32 баравар кўтарилди. Оммавий жабр-зулм ва ҳар қандай эркинликларни йўққа чиқариш сиёсати бутун дунёда ғазаб ва нафрат уйғотмоқда, Чили хунтасининг халқаро майдонда тобора кўпроқ яккаланиб қолишига олиб бормоқда.

Пиночет сиёсатининг тўла инқирози шунга олиб келдики, ҳатто исённи тайёрлаш ва ўтказишда актив қатнашган кишилар ҳам ундан ўзларини четга олдилар. Шу жиҳатдан олганда Чилининг собиқ президенти, мамлакатдаги энг катта христиан-демократик партия раҳбари Эдуардо Фрей шу кунларда тутган позиция жуда диққатга сазовордир. Сальвадор Альенде ҳукумати ағдариб ташланганлигини биринчилар қатори табриклаб чиққан ва Чили фожиасида машъум роль ўйнаган бу шахс Пиночет билан ҳамкорлик қилишдан мутлақо бош тортди. У диктатор генералнинг давлат кенгаши деб аталган кенгашга кириш тўғрисидаги таклифини рад қилди. Пиночет хунта ҳузуридаги маслаҳат органи сифатида шундай кенгашни тузиб, унда қатнашишга мамлакатнинг собиқ президентларини, шунингдек таниқли сиёсий арбобларни таклиф этмоқчи эди. Собиқ президент, ўзининг ўта реакцион қарашлари билан маълум бўлган Хорхе Аллессандригина унинг таклифига ижобий жавоб берди.

Пиночет сиёсатининг мамлакат ичкарисида ҳамманинг кўнглини қолдирганлиги, шунингдек халқаро майдонда хунта тобора яккаланиб қолаётганлиги генералларнинг «исён» кўтариб, режимни «либераллаштириш»ни талаб қилишига сабаб бўлди. Бироқ, Сантьягодан олинган хабарларга қараганда, 1973 йил сентябридаги фашистлар тўнтаришининг ташаббускорларидан бири бўлган Чили ҳарбий ҳаво кучларининг қўмондони Густаво ли Гусман 10 генералга мадад бериб турганлиги шундан далолат бердики, улар режимнинг реакцион моҳиятини сақлаб қолиб, унинг ташқи кўринишинигина бироз янгилашдан нарига ўтмоқчи эмаслар.

В. ЛОПАТИН,
А. МЕДВЕДЕНКО.

ҚОЛОҚ РАЙОНЛАРНИНГ РИВОЖЛАНТИРИЛИШИ

ИСЛОМОБОД, 9 январь. (ТАСС мухбири). Покистоннинг кўпчилиги майда миллатлардан иборат шимолий ва шимоли-ғарбий территориясида яқин вақтларгача ўтмиш мустамлакачилиги оғир меросини кўрсатувчи яққол мисол бўлиб хизмат қилар эди. Маҳаллий сардорлар ва амирлар халқнинг талаб-эҳтиёжларини назар писанд қилмай нуқул ўзлари учун бойлик орттириш тўғрисида ўйлар эдилар.

Бундан тўрт йил муқаддам ҳокимиятни ўз қўлига олган Покистон Халқ партияси ҳукумати собиқ маъмурлар фойдаланиб келган имтиёзларни бекор қилди, камситувчи қонунларни тугатди ва оддий инсоннинг асосий ҳуқуқларини тиклади.

Шимолий ва ғарби-шимолий районларда ҳозирги вақтда кенг иқтисодий ривожланиш программаси амалга оширилмоқда. Қурилган йўлларнинг узунлиги икки баравардан зиёд кўпайди. Бу районларда сигарет фабрикаси, ўсимлик мойи фабрикаси, чарм заводи, гилам тўқиш учун калава тайёрловчи корхона ва бошқа корхоналар қад кўтармоқда.

Ирригация системалари қурилиши билан 14 минг гектарга яқин ер сув билан таъминланди. Мактабларнинг сони 500 тадан 1 мингтага етказилди. Ҳозир шу мактабларда 17 минг бола таълим олмоқда.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

◆ СОФИЯ. Болгариянинг Плевень шаҳрида «Плевень эпопеяси» деган мемориал комплекс барпо этилади. Бу комплекс составига болгар халқини турклар зулмидан озод этган рус жангчиларига қўйилган мавжуд ёдгорликлардан ташқари бир қанча мемориал янги архитектура объектлари ҳам киради.

◆ ХЕЛЬСИНКИ. Жаҳон Тинчлик Кенгашининг бош секретари Ромеш Чандра тинчлик учун курашувчи ҳамма миллий ташкилотларга мурожаат қилиб, Яқин Шарқда тинчлик ва адолат учун курашни кучайтиришга даъват этди.

◆ НЬЮ-ЙОРК. Қўшма Штатлардаги энг катта портлардан бири — Бостон портининг юк ташувчилари ва бошқа ишчилари забастовка эълон қилдилар.

◆ АДДИС-АБЕБА. Африка бирлиги ташкилоти министрлар кенгашининг Эфиопия пойтахтида ўтган навбатдан ташқари сессияси ўз ишини тугатди. Сессия қатнашчилари Африка бирлиги ташкилоти давлатлари ва ҳукуматлари бошлиқларининг 10 февраль куни бу ерда очиладиган фавқулодда ассамблеяси кун тартибига битта масала — Анголадаги аҳвол масаласини киритиш тўғрисида қарор қабул қилдилар.

(ТАСС).

ЧССР. Мамлакатнинг Тинец шаҳрида ишлаб чиқарилаётган «Ява» мотоциклига Совет Иттифоқида талаб катта. Бу йил корхона СССР учун яна 60 минг дона шундай мотоцикл ишлаб беради. Суратда: буюртмачиларга тайёрлаб қўйилган мотоцикллар.

ЧТК—ТАСС фотоси.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ ЮКСАЛТИРИШ МАҚСАДИДА

ДЕҲЛИ, 9 январь. (ТАСС мухбири). Жанубий Ҳиндистоннинг Висакхапатнам шаҳрида (Андхра-Прадеш штатида) мамлакат олимларининг етакчи ташкилоти — Ҳиндистон илмий конгрессининг ҳар йили ўтказиладиган 63-сессияси тугади. Сессия ишида институтлар ва илмий-тадқиқот марказларидан келган икки мингдан кўпроқ олим, чет мамлакатлардан меҳмонлар, шу жумладан Совет Иттифоқи делегацияси иштирок этдилар. Ҳинд олимлари билимларнинг турли соҳаларида каттагина муваффақиятларга эришганликларидан далолат берувчи бир қанча тадқиқотлар сессия муҳокамасига қўйилди. Сессияда «Фан ва қишлоқларнинг ривожи» деган бош мавзу муҳокама қилинди. Бу мавзу ҳукуматнинг 20 моддадан иборат программасини амалга ошириш билан бевосита боғланди. Қишлоқ жойларда социал-иқтисодий ислоҳотлар ўтказиш шу программада асосий ўрин эгаллайди.

Ҳинд олимларининг анжумани қишлоқ хўжалигида фаннинг замонавий ютуқларидан энг кўп даражада фойдаланишга қаратилган конкрет программани ишлаб чиқди. Сессия барча штатларда махсус «ривожланиш марказлари»ни тузишга қарор қилди. Бундан мақсад қишлоқ хўжалик ишлаб чиқарувчини саноатнинг ривожи билан мувофиқлаштиришдир.

А. АРХИПОВ.

Жаноб д'Ормессоннинг «Сирли хизмати»

Парижда чиқадиган «Фигаро» газетасининг президент-директори жаноб д'Ормессоннинг ўзига яраша «сирли хизматлари» бор. «Экспресс» ҳафталигининг ёзишича бу фойдали эканлигини унинг ўзи ҳам мамнуният билан таъкидлайди. д'Ормессоннинг «сирли агентлари» «Антена12» телевизион каналида тайёрланаётган эшиттириш ҳақида хабар беришди. Кўрсатувда машҳур француз қўшиқчиси, композитори ва шоири Жан Ферра ижро этадиган «Озодлик қўшиғи» билан «Фигаро» президент-директорининг сиёсий қарашлари ва журналистик тажрибаларига баҳо берилади.

Жаноб д'Ормессон Жан Ферра бу қўшиқни телевидение орқали куйлашини ман қилишни талаб қилди. Артистга нисбатан жиноий иш қўзғади. Суд ҳали «ишни» кўришга улгурмасданоқ д'Ормессон бунга эришди.

Хўш, Жан Ферранинг қўшиғи д'Ормессонга нима учун ёқмади?

Санъаткор ижро этмоқчи бўлган «Озодлик қўшиғи»нинг мазмуни қуйидагича: Жаноб д'Ормессонга ўхшаган одамлар ўз қаламлари билан 30 йилдан бери «Совуқ уруш» сиёсатини ва «колониализм урушларини» ҳар томонлама қўллаб-қувватламоқдалар. Бунинг устига «Фигаро»нинг раҳбари Америка ҳарбийларининг Жанубий Вьетнамдан олиб чиқиб кетилиши ва Сайгон қўғирчоқ ҳукумати мағлубиятга учраши, Сайгонда «тинчлик» ўрнатилиб, шаҳар ўзининг «Озодлик қўшиғини» «йўқотганлиги» учун жуда ачинади. Қўшиқда француз ватанпарварлари ўз озодлиги ва мустақиллиги учун курашаётган мамлакатлардаги уруш ҳаракатлари учун солдатлар ва қурол-яроғларни жўнатмасликлари учун рельсларга ётиб қаршилик кўрсатаётган бир пайтда жаноб д'Ормессон ва у сингари кишилар Ҳинди—Хитойда уруш давом этишини ёқлаб чиқдилар. Артист ўз қўшиғининг сўнгида яна шуни таъкидлайдики, напалм бомбалари билан ёндирилган Вьетнам ерларида замбараклар овози тингани учун «гуманитар» академик д'Ормессон ачинишни давом эттирмоқда.

Франция прогрессив матбуоти бўлиб ўтган бу воқеаларни шарҳлаб, француз телевиденнеси ва радиосининг бундай шахслардан тўла «мустақил» бўлиши афсонанинг ўзидир деб таъкидлади.

«Юманите» газетасининг ёзишича, аслини олганда Жан Феррага қўшиқ айтиш ман қилиниши ва шунга ўхшаш қарама-қаршиликлар «Фигаро» шефи доим «озодлик жарчиси» сифатида социалистик давлатларнинг ички ишларига аралашаётганига, Парижда цензурани ҳимоя қилаётганига гувоҳдир.

Н. КУЗНЕЦОВ,
(АПН).

Республикамизнинг шаҳар ва қишлоқлари йилдан-йилга обод бўлаётир. Суратда: Олмалиқ шаҳрида қурилган янги ҳунар-техника билим юрти биносининг кўриниши.

И. Глауберзон фотоси.

КИТОБХОНЛАР КЎПАЙМОҚДА

Мамлакатимизда китоб ихлосмандларининг Бутуниттифоқ жамияти ташкил этилганига ҳали кўп бўлмади. Областнинг кўпгина район ва шаҳарларида ана шу жамият бўлимлари ташкил этилган бўлиб, улар муваффақиятли ишлаб турибди, китобхонлар эса кўпайиб бораётир. Масалан, жамиятнинг биргина Бухоро район бўлимига қисқа муддатда 11 колхоз, 4 совхоз коллектив равишда аъзо қилиб олинди. Районда жамиятнинг 30 дан ортиқ бошланғич ташкилоти мавжуд. Китоб ихлосмандлари жамиятининг Олот, Қоракўл, Қизилтепа, Ғиждувон районлари ва Навоий, Зарафшон, Бухоро шаҳарларидаги бўлимлари олиб бораётган ташкилий ишлар ҳам мақтовга сазовордир.

Областда китоб савдоси ва пропагандасига зўр эътибор берилмоқда. Тўққизинчи беш йилликда район, шаҳар ва қишлоқларда ўнга яқин янги типовой китоб магазини, бир неча китоб киоскаси, кўчма дўконлар барпо этилди. Бир қанча китоб магазинлари реконструкция қилиниб, қайта жиҳозланди. Ҳозир областда 50 дан ортиқ ихтисослаштирилган китоб магазини, 156 та аралаш харид дўконлари, ўн-

АХБОРОТ ВОҚЕАЛАР ФАКТЛАР

БУХОРО

лаб махсус киоскалар муттасил ишлаб турибди. Бу эса қишлоқларда турмуш маданиятини янада юксалтиришга кенг имкониятлар очиб бераётир.

ФАРЗАНДЛАРИМИЗ ФАРОҒАТИ

Келажагимиз эгалари бўлган кичкинтойларни ҳар томонлама етук, соғлом, меҳнатсевар қилиб тарбиялаш партия ва ҳукуматимизнинг доимо диққат марказида. Ўнинчи беш йиллик лойиҳасида ҳам бунга алоҳида эътибор берилган.

Агар саккизинчи беш йилликда областда ҳаммаси бўлиб 9220 ўринли боғча-ясли қурилган бўлса, тўққизинчи беш йилликнинг охирига келиб 25 минг ўринли боғча-ясли бунёд этилди. Ҳозир областдаги 500 дан ортиқ замонавий боғча-яслида қарийб 33 минг бола тарбияланяпти. Шундан, колхозлардаги 203 боғчада 13150 бола, совхозлардаги 70 та боғчада 3600 бола тарбия қилинаётир. Мактабгача тарбия муассасаларида ишлаётган 3300 тарбиячидан уч мингга яқини олий ва махсус ўрта маълумотли. Бухородаги Файзулла Хўжаев номли мактабгача тарбия билим юртини ҳар йили 250-300 мутахассис тугатиб, ишлаш учун боғча-яслиларга юбориляпти.

Колхозлараро қурилиш ташкилотлари коллективининг кучи билан ўтган йилнинг ўзида 20 дан зиёд боғча биноси қурилди. Яқинда Вобкент районидаги «Ленинград», «Зарафшон» ва Тельман номли, Қоракўл районидаги «Октябрь» ва «Ўзбекистон» колхозларида ҳам 85 ўринли боғча-ясли бинолари ишга туширилди. Вобкент районининг «Зарафшон» колхозида, Зарафшон дарёси ёнида 640 ўринли колхозлараро йирик пионер лагери қуришга қизғин тайёргарлик кўриляпти.

Ўнинчи беш йилликда боғча-яслилар қурилиши кўлами янада ортади.

«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Реклама ва эълонлар

Телевидение

11 ЯНВАРЬ — ЯКШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 10.00 — МОСКВА. 13.00 — «Музикали киоск. 14.30 — **«Комсомольск»** (бадиий фильм). 16.25 — Халқаро панорама. 16.55 — **Хоккей: «Нью-Йорк Айлендерс» — «Крилья Советов».** 19.00 — ТОШКЕНТ. 19.05 — Қўғирчоқ фильм. 19.15 — **«Ахборот».** 19.30 — «Турмуш ва маданият» (тележурнал). 20.00 — Ўн минут музика. 20.10 — **«Ахборот».** 20.30 — Телевизион театр. Алп Жамол. **«Бир тўй ҳангомаси».** 22.00 — **«Вақт».** 22.30 — Ўзбекистон Компартиясининг XIX съезди олдидан. 22.45 — **«Экран ҳандаси».** **ИККИНЧИ ПРОГРАММА.** 9.55 — ТОШКЕНТ. 10.00 — Янгиликлар. 10.10 — «Камалак» программаси. 10.40 — Мультфильм. 10.50 — Янги йил концерти. 12.10 — **«Одам анфибия»** (бадиий фильм). 18.00 — ТОШКЕНТ. 18.30 — «Кино экран янгиликлари». 19.00 — Янгиликлар (Москва). 19.15 — Мультфильмлар программаси. 19.45 — Концерт. 20.45 — «Совет Иттифоқи чет эллик меҳмонлар нигоҳида». 21.00 — Киносаёҳатчилар клуби. 22.00 — Ўқитувчилар учун консультация (Тошкент). 22.30 — **«Чарх»** (телевизион бадиий фильм). **УЧИНЧИ ПРОГРАММА.** 17.00 — ФРУНЗЕ КЎРСАТУВЛАРИ.

12 ЯНВАРЬ, ДУШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 18.30 — ТОШКЕНТ. 18.35 — Мультфильм. 18.40 — **«Ахборот».** 18.55 — Совет Армияси жангчилари учун. 19.15 — Концерт. 19.45 — **«Ахборот».** 20.05 — «Съезддан — съездгача. Совет Қирғизистони». 22.00 — **«Вақт».** 22.30 — **Хоккей: «Филадельфия — Флаерс» — ЦСКА.** ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 10.00 — МОСКВА. 20.05 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатуви. 21.05 — Концерт. 21.35 — «Фан» программаси. 22.05 — **«Исёнкор застава»** (бадиий фильм). УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 16.55 — ДУШАНБА КЎРСАТУВЛАРИ.

Театр

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 11/I да **Ҳаёт шоми.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 11/I да **Жоним фидо.**

Кино

Амрапали — «ЧАЙКА», «ҚОЗОҒИСТОН», НАВОИЙ номли, «ВОСТОК», «МОСКВА», «ДРУЖБА», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «НУКУС», (кундуз ва кечқурун).

Денгиз ўт ичида — «ЎЗБЕКИСТОН» (12.00, 15.00, 18.00, 20.30).

Бўлиши мумкин эмас — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (11.00, 12.00, 16.00).

●

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

13-14 ЯНВАРЬ КЕЧ СОАТ 7 ЯРИМДА

ТАБАССУМ ОҚШОМИ

Қатнашадилар:

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Олмахон ҲАЙИТОВА

Солистлар: Исмоил ва Исроил ВАҲОБОВЛАР, Гулчеҳра ИСМОИЛОВА, Нодира АҲМЕДОВА, Шерқўзи ҒОЗИЕВ, Ҳанифа ОРТИҚБОЕВА, Турсунбой ҲАКИМОВ, Ҳайитали НИЗОМИДДИНОВ, Риҳсибой ТУХТАЕВ, Низомиддин АЛОВИДДИНОВ, Ширмон АБДУЛЛАЕВА, Эркиной ҲАСАНБОЕВА, Саттор ИСЛОМОВ;

ЎЗБЕК ХАЛҚ ЧОЛҒУ АСБОБЛАРИ АНСАМЛИ

Музика раҳбари — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Салоҳиддин ТУХТАСИНОВ.

Саҳналаштирувчи режиссёр — санъатшунослик фанлари кандидати Сотимхон ИНОМХЎЖАЕВ.

ПРОГРАММАДА: миниатюра, интермедия, пародия, қўшиқ ва рақслар.

БИЛЕТЛАР КАССАДА КУНДУЗ СОАТ 2 ДАН СОТИЛАДИ.

●

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА

16 ЯНВАРЬ КЕЧ СОАТ 6 ДА

ЯНГИ СПЕКТАКЛЬ

Б. БРЕХТ асари

Т. ТУРСУНОВ таржимаси

«БУ ОДАМ НИМА-Ю, У ОДАМ НИМА...»

Режиссёр — Эргаш МАСАФАЕВ.

Рассом — Маҳмуд ЭШОНХЎЖАЕВ.

Билетлар сотилмоқда.

КОЛЛЕКТИВ БЎЛИБ КЕЛИШ УЧУН ЗАЯВКАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНМОҚДА.

●

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ КОНСЕРВАТОРИЯСИ 1975 йил 15 октябрда «Совет Ўзбекистони» газетасида эълон қилинган КОНКУРС МУДДАТИНИ 20 ЯНВАРГАЧА УЗАЙТИРАДИ

ШИФОКОР МИНБАРИ

ЗОТИЛЖАМДАН САҚЛАНИНГ

Ўлкамизда совуқ кунлар бошланди. Фарзандларимиз барвақт туриб боғчаларга, мактабларга ошиқадилар, қолганлари эса уйда қолиб, иссиқ хоналарда маза қилиб ўйнайдилар. Айрим пайтларда қаровсиз қолган болалар иссиқ хоналардан ташқарига терлаб турган ҳолда ёки кийинмасдан чиқадилар, ёки совуқ ҳавога одатланмасдан узоқ юриб, ўйнаб қоладилар. Натижада улар ҳар хил шамоллаш касаллигига, жумладан, юқори нафас йўлларининг яллиғланиши, бронхит, ўпканинг яллиғланишига дучор бўладилар.

Хўш, зотилжам қандай касаллик? Унинг олдини олиш ва даволаш мумкинми? Ҳа, албатта бу касалликнинг олдини олиб ҳам, даволаб ҳам бўлади. Зотилжам касаллиги (ўпка шамоллаши) қадимдан маълум бўлиб, у жуда кўплаб ёш гўдаклар умрига зомин бўлган. Зотилжам касаллиги энг кўп учрайдиган ўпка касаллигидан бири бўлиб, айниқса, янги туғилган ва ёш болаларни, кексаларни хасталикка олиб келади.

Тажрибадан шу нарса маълумки, бола қанчалик ёш экан унинг ташқи муҳитга бўлган чидамлилиги шунчалик кам бўлади. Янги туғилган чақалоқ ва ёш болаларнинг бош мияси у ёқда турсин, ҳатто нафас олиш органлари ҳам батамом тараққий этмаган бўлади.

Ўпка пуфакчаларида эластик толалар кам бўлиши натижасида ўпканинг қисқариши суст бўлади. Бу, ўз навбатида, ўпкада ҳаво алмашишини сусайтириб, ўпка йўлларида балғам тўпланишига олиб келади. Болаларда ўпканинг нисбий катталига, вена қон томирларининг яхши тараққий қилмаганлиги сабабли ўпкада яллиғланиш жараёни бошланса, вена қон томирларида бўғилиш, яъни қон томирларда қон оқишининг секинлашуви вужудга келади. Бу ҳол яллиғланиш жараёнини янада чуқурлаштиради.

Юқорида қайд қилиб ўтилган сабабларга кўра, ёш болаларнинг нафас йўлларида, ўпкасида инфекциянинг (микробларнинг) узоқ сақланишига шароит вужудга келади ва ёш болалар зотилжам касаллигига чалинадилар.

Хўш, юқоридаги сабаблар болаларда нафас органлари касалликларини келтириб чиқарар экан, катталарда зотилжам касаллигини қандай омиллар вужудга келтиради?

Чанг ва гард, ифлослик бу касалликнинг келиб чиқишида асосий манба ҳисобланади. Зотилжам касаллигига, айниқса, мунтазам равишда папирос чекувчилар, спиртли ичимлик ичувчилар мубтало бўладилар.

Зотилжам касаллигининг келиб чиқишига қуйидагилар ҳам сабаб бўлади. Масалан, грипп касаллиги. Бу касаллик организм қувватини ниҳоятда сусайтириб қўяди, яъни бошқа инфекцияларнинг ривожланишига қулай шароит яратиб беради. Маълумки, зотилжам баҳор ва айниқса куз-қиш ойларида кўпроқ учрайди, бунга ҳаво босимининг, ҳароратнинг ўзгариши, намгарчиликнинг ошиши сабаб бўлади.

Болаларда умумий ва шахсий тозаликка риоя қилмаслик, бир уйда (хонада) кўплаб киши яшаши, хонадаги ҳавони янгилаб турмаслик, намгарчилик, тоза ҳаводан тўғри фойдаланмаслик ҳам зотилжам келиб чиқишига имкон яратади.

Зотилжам касаллигининг асосий белгилари нималардан иборат? Касаллик, асосан тез пайдо бўлади, айрим ҳолларда эса бунинг акси бўлади. Иситма чиқиб, икки-уч кун ичида ҳарорат 39-40 даражага етиши мумкин. Биринчи бор беморнинг ранги оқаради. Уни ечинтириб кўрганда бутун бадани оқарган ёки кўкимтир, баъзан эса қизарган бўлиши мумкин. Лаби, бурнининг учи, бармоқ учлари, тирноқ таглари ҳам кўкаради. Бу ҳол қон таркибида ҳаво камлигидан далолат беради.

Нафас олиш тезлашади, бурун катаклари кенгаяди, ҳалқумида қуруқлик, ачиш сезилади. Айрим пайтда кўкрак қафасида оғриқ кузатилади. Қуруқ ёки нам йўтал пайдо бўлиб, балғам ташланади. Оғир аҳволларда эса нафас қисиб, кўкрак қафасида оғриқ зўраяди, пуфакли туфук ажралади. Бундай ҳолда бемор уйқусининг бузилиши, бош оғриши, кўзи тиниши, алаҳлаши, ҳушини йўқотиши мумкин. Касаллик авж олгани сайин организмда заҳарли моддалар кўпайиб, бемор аҳволини янада оғирлаштиради, натижада беморнинг иштаҳаси пасаяди, кўнгли айнийди, қайт қилади. Жигар шишиб катталашади, овқат ҳазм қилиш бузилади. Ўз вақтида даволанмаса зотилжамдан ёмон асорат қолади.

Касалликнинг олдини олишда аввало, ҳар бир киши оилада, корхонада шахсий ва умумий тозаликка риоя қилиши зарур. Бундан ташқари ўзингизни ва болаларингизни бадан тарбияга ўргатсангиз, уларни тоза ҳавода кўпроқ олиб юрсангиз бу касалликка дучор бўлмайсизлар.

Болаларингизда, ўзингизда ёки қўни-қўшни, таниш-билишингизда, юқорида қайд қилиб ўтилган касаллик белгиларидан бирортаси пайдо бўлса, тезда врачга мурожаат қилишни унутманг.

Врач маслаҳати бўйича иш тутсангиз, айтганларини қилсангиз, фарзандларингизни ҳар қандай касалликдан ва уларнинг асоратидан сақлаган бўласиз.

М. ЙЎЛДОШЕВ.

Республика «Чимён» болалар санаторийсининг бўлим бошлиғи.

ВАРЗОНЗЕ ҚЎРИҚХОНАСИДА

ТАБИАТ ВА ИНСОН

Қизилқум этагидаги саксовулзорлар оралаб бордик. Қумда турли ҳайвонларнинг излари кўзга ташланади. Ҳамроҳимиз Аҳмад Норовдан булар қандай ҳайвонларнинг изи эканлигини суриштирдик.

— Мана буниси тулкиники, бу эса чиябўрининг изи, — деди у. — Мушукнинг изига ўхшаганини эса қуён қолдирган. Тулки ёки чиябўри қуённи қувганга ўхшайди. Изларга разм солинг-а, қуённинг сакраб-сакраб қочгани кўриниб турибди...

— Тулки, чиябўри кўпми, бу ерда?

— Ҳа, ҳозирча бир неча жуфт бор. Қуёнларни эса анча кўпайтириб олдик. Қўриқхона ташкил этилганда бир неча юз қуён бор эди, холос. Энди улар 5 мингтани ташкил этади. Агарда уларнинг яшаши учун шароит яратмаганимизда, кўпайиш ўрнига, камайиши турган гап эди.

Ҳайвонот ва ўсимликлар оламини муҳофаза қилиш ҳамда бойитиш мақсадида ўтган йили баҳорда кўҳна Варзонзеда қўриқхона ташкил этилган эди. Қўриқхона майдони 324 гектардан иборат. Шундан 270 гектари ўрмонзор. 26 гектари экин майдони бўлиб, ҳайвонлар учун озуқа ва ем-хашак тайёрланади.

Бухоро областининг Шофиркон ўрмон хўжалигига қарашли Варзонзе қўриқхонасида 5 киши меҳнат қилмоқда. Қўриқхонада катта илмий ходим Аҳмад Норов бошчилигида ўтган қисқа вақт ичида анчагина ибратли ишлар амалга оширилди. Жумладан, йўллар тозаланди, турли кўрсаткичлар ўрнатилди, жониворларнинг овқатланиши учун қулайликлар яратилди.

Варзонзе қўриқхонасининг тупроқ системаси ва ҳайвонот олами илмий ходимлар томонидан мунтазам ўрганилмоқда. Ҳозирча бу ерда 50 дан ортиқ тустовуқ (қўриқхона ташкил этилган кезлар бор-йўғи 10 тача эди) сақланмоқда. Шунингдек, доривор ўсимликлардан исириқ, қандим, черкиз, юлғун майдонлари бирмунча кенгайтирилди. Бедана, бургут, қирғий, бойўғли сингари қушлар ҳам кўпайиб қолди.

Қўриқхона келажакда яна ҳам бойитилади. Бу йил кийик ва туялардан келтириш кўзда тутилган. Қўриқхона атрофи ўраб олинади. Сув ҳайвонларини сақлаш учун кўл барпо этиб, унинг соҳилида боғлар ташкил этилади.

Варзонзе аслида кичик шаҳарча бўлиб, қадимги биноларнинг харобалари ҳозир ҳам кўзга ташланиб туради. Энг муҳими, Варзонзе атрофи қўриқхонага айлантирилиши туфайли, бу ерга одамлар тез-тез қадам ранжида қиладиган бўлишди. Варзонзе яқин йиллар ичида овчилару мухлисларнинг севимли масканига айланишига шубҳа йўқ.

О. ОМОНОВ.

ҲАР ТЎҒРИДА

ҚАШАЛОТ ВА КАЛЬМАРЛАР

Океан қаърида яшайдиган ва олимларнинг фикрича 15-20 метр катталикда бўлиб қаттиқ тумшуқ ва ўткир тирноқлар билан қуролланган катта кальмарларни ҳали биронта ов қуроли билан ушлаганича йўқ.

Денгиздаги улкан ҳайвонлар орасида кашалот китларгина шу сирли йиртқичлар билан кураша олади. Приморьелик олим А. А. Березин ёзган монографиясида китлар ҳатто 9 метр катталикдаги кальмарларни ютиб юборганлигига мисоллар келтиради.

Аммо бундай ҳодисалар камдан-кам рўй беради. Одатда улкан кит жуда майда моллюскаларни ютиб тирикчилик қилади. Бир китнинг қорнидан 28 мингта қаттиқ тумшуқ топилди. Бинобарин кашалот неча ўнлаб сантиметр катталикдаги 14 мингта кальмарни ютган бўлиб чиқади.

Тинч океан балиқ хўжалиги ва океанография илмий-тадқиқот институтининг ходимлари тишли китлар ҳаётини ўрганиб, кашалотлар 40 хил моллюска овлашини аниқладилар. Уларнинг қорнидан 50 хил балиқ қолдиқлари ҳам топилган. Тишли китлар қорнидан 70 килограммли балиқлар, қисқичбақалар ва океандаги бошқа жониворларни топдилар.

МУСИҚИЙ КЎЛ

Тожикистон топографлари картага янги бир кўл тасвирини туширдилар. Бу кўлни республика Фанлар академиясининг экспедицияси денгиз юзидан 4 минг метр чамаси баландликда Зарафшон тоғининг Арчамайдон дарасида топди. Кўм-кўк музнинг серқирра қатламлари, дара атрофидаги тик қопқора қоялар, ҳамиша кўм-кўк ўрмонлар ажиб бир манзара касб этган.

Кўлнинг ўзига хос хусусияти бундагина эмас. Бу кўл... куйлайди.

Қушларнинг сайрашини, сувга тушган тош товушининг акс садосини эшиттириб, ажиб бир оҳанглар чиқаради. Қоялар ёриқлари ва ғорлар ҳам ғалати-ғалати товуш чиқаришади. Атроф қишлоқ аҳолиси шунинг учун ҳам бу кўлга «Кўли алло» деган ном берган. Олимларнинг фикрича, қор ва тоғ кўчмаси дарадаги кўпдан-кўп булоқ сувларининг йўлини тўсиб, шу кўлни вужудга келтирган.

ЖОНЛАНГАН ИЛДИЗЛАР

Вологда областининг Кубенское қишлоғида очилган халқ музейидаги кўргазмага келувчилар Иван Васильевич Проничев ясаган буюмларни айниқса қизиқиш билан томоша қиладилар.

Иван Васильевич яшайдиган қишлоқ теварагида дов-дарахт йўқ, лекин қишлоқ ёнидаги Кубенское кўли қирғоқ[illegible]

(ТАСС мухбирлари).

КИНОЧИЛАР УЙИ ЧОРЛАЙДИ

Пойтахтимиздаги Киночилар уйи тошкентлик кино шинавандалари билан доимо гавжум бўлади. Бу ерда экран санъатининг етакчи санъаткорлари билан қизиқарли учрашувлар, янги бадиий ва ҳужжатли фильмлар кўриги, кинематография тарихи ва ҳозирги замон киносининг турли масалалари юзасидан лекциялар ўтказилиб турилади.

Тўққизинчи беш йилликнинг якунловчи йилида Киночилар уйида жуда кўпгина учрашувлар ўтказилди. КПСС XXV съезди арафасида ўзбек кинематографчиларининг ижодий ютуқлари ҳақида томошабинлар билан суҳбатлар, экран заҳматкашларининг тўққизинчи беш йиллик қаҳрамонлари билан учрашуви, «Тоҳир ва Зуҳра» фильмининг 30 йиллигига бағишланган кеча, «Ҳозирги замон киносининг усталари» циклидаги ижодий учрашувлар шулар жумласидандир.

Бу йил Тошкент Киночилар уйида кўпгина қизиқарли учрашувлар, лекциялар, конференциялар ўтказиш мўлжалланган. Жумладан, январь ойида А. Островский номидаги Тошкент театр ва рассомлик санъати институти талабалари билан учрашув, замонавий чет эл киноси ҳақидаги суҳбатлар, 1973—1975 йилларда «Ўзбекфильм» киностудиясида яратилган телевизион бадиий фильмлар юзасидан ижодий конференция ўтказилади. Унда кино мухлислари «Чинор», «Торларимиз сири», «Бу ердан чегара ўтади» сингари телевизион картиналар билан танишадилар.

А. РЎЗИЕВ.

Оила даврасида мутолаа

ДУТОР ҲАҚИДА

Қайси хонадонга кирманг уй тўрида қозиқда бирор чолғу асбоби, кўпинча дутор осиғлиқ бўлади. Тўрт-беш улфат жам бўлган кичик даврада ҳам дутор чертилади. Қўшиқ бўлади, куй тингланади. Яхши биламан, бувиларимиз ҳам қўшнилар даврасидаги гурунгда доим дутор чертардилар. Келинчак даврасида ҳам дутор чалиб, ёр-ёр айтишиб унга бахт тилаш одат. Қизларимиз ироқи каштасига қатим тортган чоғларида, ҳордиқ чоғларида дуторни қўлга олар, дутор мақомига шўх-шўх рақс тушадилар. Ҳозир ҳам шундай. Гапу-гаштаклар, меҳмондорчиликларда, айниқса, пахта байрамлари чоғларида радио ва зангори экран концертларида албатта дутор чертилади. Зангори экраннинг минг турли имкониятлари, радионинг кенг кўламдаги музика оламидаги ранг-баранглиглар чунончи, халқ чолғу-асбоблари оркестри, симфоник куйлар орасида ҳам назаримда дутор алоҳида оҳанг касб этади, юрагингни аллақандай ширин туйғулар билан аллалайди. Мен дуторни севганим, дуторга алоҳида меҳр ва парвариш билан қараганим учун шундайдир, дерсиз. Йўқ, асло ундай эмас. Қадим замонлардан буён дутор инсон юрагининг сирдоши, яқин ҳамдами, дилкаши, дўсти бўлиб келган. Наздимда дутордек севиб қўлга олинадиган, чалинадиган чолғу асбоби бўлмаса керак. Негаки, дутор сўзи — юрак сўзи. Дутор торларига оҳанг жило [illegible]

ҳайдалган эгатлар, юксалаётган хирмонлар, теримчи қизларимизнинг нозик адоси, боғларимиздаги файзу эҳсон, тўкинлик, қишлоқларимиз, шаҳарларимиздаги мунавварлик, дастурхонларимизнинг тўкинлиги ўтаверади. Айтмоқчиманки, дутор садолари инсоннинг ардоқли ҳаёлларига қанот бағишлайди, юрагингда мурувват, инсоф, ҳаётга, кишиларга меҳр туйғуларини уйғотади. Бир сўз билан айтганда одам боласининг юрагида яхшилик уруғларини куртак ёздиради.

Дуторнинг икки тори бор. Лекин унинг пардаси ўттиз иккита. Бу пардалар бир хил овоз бермайди. Уларнинг ҳар бирида халқимизнинг юрак пардаси жойлашган. Уларнинг ҳар бирида эл севинчи, орзулари бор.

Бу пардалардан шунчаки овоз таралмайди, уни авайлаб чертсангиз, пардозга солсангиз халқнинг бугуни, келажаги янграйди. У юртимизнинг жамолини, камолини олам қулоғига ёяди, гўё. Мен юртимдан узоқлашган кезларимда энг аввал дуторимни соғинаман, уни чалгим, бағримга босгим келади. Негаки, дуторимда юртим, халқим нафаси, ҳиди бор.

Мен ўзим қарийб 45 йилдан буён дутор чаламан. Кам бўлмадим. Дутор туфайли халқ ардоғидаман, давраларнинг тўридаман. Дутор менга шон-шуҳрат келтирди. Албатта бу замонанинг зайли. Ахир не санъат соҳиблари санъати билан бирга ерга тириклай кўмилдилар. Дорга [illegible]

— Дуторни ҳар қандай дарахтдан ясаса бўлаверадими, — деб сўраб қоладилар.

Менинг фикримча тут дарахтидан ясалган дутор энг яхши мусиқий дутордир. Ахир ипак қурти ҳам бекорга тут баргини емайди-ку! Дутор ҳам тутдан ясалса куй оҳанги ипакдек мулойим, сеҳрли, жилоли бўлади.

Ҳозирги кунда халқ талантларининг сон-саноғи йўқ. Бадиий ҳаваскорлик тўгаракларининг сафи тобора ўсиб боряпти. Радио ва телевизор халқ талантларининг санъатини ҳатто ёзиб олишга улгурмай қолаётир. Бу яхши. Бу ҳам маъмурликнинг бир нишонаси.

Ўрни келганда бир истагимни ҳам айтай. Кўпинча ёшларимиз рубоб чаладилар. Рубоб чалиб қўшиқ айтадилар. Бу шунчалик кенг тус олдики, гапирмай иложим йўқ.

Рубоб ҳам яхши. У ҳам чолғу асбоби. Баъзан рубобни билар-билмас чалаверишади. Агар уни ҳам дилдан чалинса, нима етсин.

Ота-боболар ардоғида келган дутор ёшларимизнинг ҳам ардоғида бўлсин дейман. Хонадонларимизда дутор чертилсин, болаларимизнинг юрагида дуторга меҳр, ҳавас, қизиқиш уйғонсин. [illegible]

Куйла дилкаш, куйла дилкаш
Дуторим.
Хуморим ёз, хуморим ёз
Хуморим.

Ориф ҚОСИМОВ,
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист.

ҲОДИСА

ҚЎЛГА ТУШИШДИ

[illegible]

Т. ОРТИҚОВ.

«Совет Ўзбекистони» штатсиз мухбири, милиция майори.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ — Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000 ГСП Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 * ТЕЛЕФОНЛАР: Коммутатор — 330249 дан 330258 гача. Эълонлар — 338142.

Р. 01112. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. Индекс 64583. В. — 8.